

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMACHT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen :

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Majoor der Infanterie.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.

A. Q. H. DIJXHOORN, Kapitein van den Generalen Staf.

M. R. H. CALMEIJER, Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar Hoogere Krijgsschool.

P. W. PIETERS, Ritmeester der huzaren, adjudant van den Directeur Hoogere Krijgsschool.

A. ETERMAN, Eerste-luitenant der artillerie, Lid der Commissie van proefneming.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag — Tel. 117783 en 117784

Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—

Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

105de JAAR No. 9

NADRUK VERBODEN

SEPTEMBER 1936

INHOUD.

	Blz.
De Wederopbouw van ons Leger, door H. A. F. G. VAN ERMEL SCHERER	336
Nieuwe Uitgaven	343, 346, 348, 361, 367
De oorlog van morgen, door M. R. H. CALMEIJER (IX).....	344
Beoefening van het Tuchtrecht in de Weermacht.....	347
De Technische Voorbereiding en Uitvoering van den Duna-overgang der Duitschers in September 1917, door D. VAN DEN BERG (III)	349
De Artillerie voor rechtstreekschen steun bij een aanval op een HWS, door G. J. LE FÈVRE de MONTIGNY (IV).....	356
Meeningen van Anderen	362
Leven en Streven in de Koninklijke Landmacht.....	363
Uit de Vakpers.....	370

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1936

DE WEDEROPBOUW VAN ONS LEGER

DOOR H. A. F. G. VAN ERMEL SCHERER,

Luitenant-Generaal b.d.

I

„We hebben geen leger, we beginnen eerst bij mobilisatie er een te vormen.”

Deze woorden van Minister COLIJN geven zeer juist den toestand aan, waarin wij verkeerden.

Ons tegenwoordig leger is opgebouwd op den grondslag van het Volkenbondsverdrag, waardoor we ná mobilisatie 3 maanden tijd zouden hebben voor die vorming. In de jaren, waarin onze tegenwoordige militiewet en onze tegenwoordige organisatie werden vastgesteld, had men uitsluitend rekening te houden met het Zuiden. De Oostelijke buurman was ontwapend. Dit maakte indirect ook eventueel gevaar uit het Zuiden belangrijk minder groot. Er was dus reden om bij onze legervorming met het beschikbaar zijn van tijd rekening te houden.

Thans is de toestand geheel anders. Al onze burenen zijn sterk bewapend en hebben snel mobiliseerbare legers, die onmiddellijk voor den strijd geschikt zijn. Bij de legers in eerste linie zijn in vredetijd alle oorlogsonderdeelen aanwezig. Zij behoeven slechts aangevuld te worden. De reserve-onderdeelen zijn ruim voorzien van beroepskader, komen voort uit bepaalde vredesonderdeelen, hebben meest in verband geoefend. Alle maatregelen in de laatste jaren in het buitenland genomen, wijzen er op, dat men zal pogen een snel verloop van den oorlog te forceeren door een zoo verrassend mogelijken inzet van den aanval, dan wel dat men rekening houdt met een dergelijk optreden van den vermoedelijken tegenstander. De vroeger, door ultimatum en oorlogsverklaring, duidelijke overgang van vredes- tot oorlogstoestand, zal nu zeer waarschijnlijk plotseling geschieden, al moet natuurlijk een tijdperk van groote internationale spanning voorafgaan. Als gevolg hiervan ziet men overal maatregelen nemen voor grensbescherming, maar vooral ook voor snelle mobilisatie en snelle gevechtvaardigheid der gemobiliseerde troepen. Vrijwel alle legers in Europa, behalve dat van het Engelsche eilandenrijk en dat van ons land, worden gevormd op de basis van algemeene of althans zeer ruime dienstplicht, waarbij de troepen in eerste lijn bestaan uit de 3 à 4 jongste lichtingen.

Na de Duitsche herbewapening ziet men overal versterking van de weermacht — vooral bij die Staten, die nog geen volledige algemeene dienstplicht hadden — verlenging van den dienstitijd onder de wapenen en ten slotte zeer belangrijke materieeluitbreiding.

Bij ons is de reactie van dat alles nog maar zeer gering. Weliswaar blijkt uit de pers en uit publieke belangstelling voor de weermacht, dat in breede lagen der *bevolking* de noodzakelijkheid van een behoorlijke weermacht ge-

voeld wordt, maar afgezien van eenige interne maatregelen, die nagenoeg geen financieele offers vragen, beperken zich de naar buiten blijkende maatregelen tot de aanschaffingen ten laste van het Defensie-fonds.

Het bedrag daarbij voor het leger uitgetrokken is echter minstens de helft lager, dan hetgeen tot dusverre algemeen noodig werd geacht. Daarbij komt nog, dat een groot deel van dat bedrag besteed wordt aan maatregelen voor mobilisatiedekking, maatregelen eerst sedert 1935 noodig geacht, terwijl de aanvankelijke bedoeling was, dat het defensie-fonds zou dienen tot het inhalen van den, sedert jaren ontstanen, achterstand in bewapening, vooral der artillerie. (infanterie- en luchtdoelgeschut inbegrepen) en der luchtmachtkrachten.

Het is dus wel duidelijk, dat de toestand bij ons niet *kan* blijven, zooals thans. **Het leger moet opnieuw worden opgebouwd.** Men kan niet jarenlang millioenen uitgeven, om ten slotte bij mobilisatie nog te moeten beginnen met een leger te vormen, als het zeker te laat is. We willen nu trachten in dit en eenige volgende artikelen aan te geven op welke wijze een wederopbouw van ons leger zou kunnen geschieden op een wijze, die voor ons bereikbaar is.

Daartoe zullen we eerst nagaan, wat van ons Leger geëischt kan worden en in verband daarmee de noodzakelijke oorlogsorganisatie beschouwen om daaruit af te leiden de vredesorganisatie, waaruit deze oorlogsorganisatie moet ontstaan.

Het is wenschelijk het vraagstuk zoo breed mogelijk te bezien, anders loopt men gevaar een onevenredige waarde toe te kennen aan bepaalde onderdeelen. De aangegeven weg tot opbouw van ons Leger zal wel niet de eenige zijn, al moge het in de oogen van schrijver dezes de beste zijn. Mocht uit deze artikelen discussie volgen, dan kan dit slechts tot verruiming van inzicht leiden. Waar landsverdediging en oorlogsorganisatie theoretisch besproken worden, zal er niet op ingegaan worden, hoe thans de toestand bij ons is. Ieder lezer kan voor zichzelf de conclusie trekken, in hoeverre onze thans bestaande organisatie tekortschiet.

Alleen zij er nogmaals de aandacht op gevestigd, dat toen onze tegenwoordige dienstplichtwet en onze tegenwoordige organisatie ontworpen werden, uitsluitend het oog behoefde te worden gericht op het Zuiden. De eisch die men toen aan ons Leger moest stellen was, een inval achter Wilhelminakanaal, Maas of Waal te stuiten, waarna, na het invoeren van de Volkenbondsbeslissing, drie maanden beschikbaar zouden zijn om het leger gevechtsklaar te maken, voor zoover het dan nog tot oorlog mocht komen.

Men voelt wel, dat met het wegvallen van de zekerheid, dat het verloop op deze wijze zal plaatsgrijpen (er zijn velen, die er nimmer aan geloofd hebben), **ook de fundamenten, waarop ons leger is opgebouwd, dienstplichtwet en organisatie, onvoldoende zijn geworden.**

Uit **onze strategische positie in Europa** volgt, dat het bij dengene, die ons aanvalt te doen is om het gebruik van ons grondgebied en wel van ons gehééle grondgebied.

Is Engeland de aanvaller, dan is het te doen om van ons land een basis te maken voor een stoot in Oostelijke richting en onze vliegvelden te gebruiken als tusschensteunpunten voor de aanvallen op het Ruhrgebied, de Deutsche Noorderhavens en Kiel.

Is Frankrijk—België (altijd aannemende dat dit land nog geheel met Frankrijk medegaat) de aanvaller, dan is het er om te doen om via ons grond-

gebied de Rijngebergten over te trekken, het Ruhrgebied af te snijden en Westphalen binnen te rukken. Ook dan is ons gebied als basis noodig.

Is Duitschland de aanvaller, dan gaat het er om, om de Fransch—Belgische grensdefensie om te trekken en een stoot te doen in een gemakkelijker aanvalsrichting, dan die van Oost naar West. Tevens brengt men dan van onze vliegvelden de Fransche kanaalhavens en de verbinding over het Kanaal met Engeland in gevaar. Is Engeland aan Fransch—Belgische zijde in het conflict betrokken, dan bieden onze havens en vliegvelden de gelegenheid om Engeland rechtstreeks te bestoken.

Het gaat dus niet om een eenvoudige doortocht door een klein deel van het land, het gaat er niet om om ons door schrikaanjaging te land of in de lucht of door het toebrengen van een enkele nederlaag tot concessies te dwingen, *het gaat om het doorlopend gebruik van ons grondgebied.*

Hiermede moet de vorming van onze weermacht rekening houden.

Ook voor den verdediger in de bovengenoemde veronderstelde conflicten heeft ons grondgebied waarde.

De Engelsche verdediging tegen luchtaanvallen kan alleen ten volle tot haar recht komen, als zij bij ons begint.

De Fransch—Belgische verdedigingslijn vindt haar natuurlijke voortzetting langs Maas, Maas—Waalkanaal, Rijn en IJssel of langs de Maas en het Hollandsch Diep.

De Duitsche grens- en Rijnverdediging vindt haar natuurlijk verlengde langs Waal en Zuidfront Vesting Holland.

Daaruit volgt, dat ook de verdedigende partij belang heeft bij het bezit van ons grondgebied, als zij niet absoluut zeker kan zijn, dat wij in staat zijn, krachtig onze onzijdigheid te handhaven.

Daaruit volgt echter ook, dat, bij een schending van ons grondgebied door één der partijen, het in het eigen belang van de andere partij is, ons zoodra mogelijk te steunen.

Daarom zal *een oorlog, waarin wij worden betrokken, steeds een bondgenootschappelijke oorlog* zijn. In een dergelijken oorlog zijn wij op den belangrijkste omzwenkenden vleugel, waar de beslissing kan vallen. Groote strijdkrachten van beide zijden zullen aldaar geconcentreerd worden. Ons veldleger kan, zoodra de bondgenoot zijn krachten hier gebracht heeft, slechts de rol vervullen van een leger in een legergroep op den Noordelijken vleugel van het groote front.

We zullen ons voor wat betreft het veldleger moeten schikken in vreemde hoogere leiding, zij het ook dat wij langs een omweg onzen invloed daarop kunnen uitoefenen.

Daarnaast zijn echter nog andere taken te vervullen in ons land, die niet rechtstreeks verband houden met het groote front en meer onze eigen belangen dienen. Het is noodig dat de O.L.Z. daartoe over andere troepen beschikt, waarmede hij, onafhankelijk van de buitenlandsche legerleiding, naar eigen inzicht kan werken.

Het is daarom goed, dat de aloude onderscheiding bij ons van veldleger en bezettingstroepen gehandhaafd is gebleven, al loopt thans de scheidingslijn in groote lijn tusschen veldleger en reservetroepen. Het is natuurlijk daarbij niet uitgesloten, dat het veldleger, zelfs van den aanvang af, tijdelijk of blijvend met reservetroepen wordt versterkt.

Gaan we nu na, **welke eischen aan ons Veldleger moeten worden gesteld.**

In de eerste plaats is de bedoeling van onze Weermacht om *preventief* te werken, om alleen al door hare aanwezigheid ons buiten een oorlog te houden. Daartoe is *noodig een snel mobiliseerbaar veldleger, dat onmiddellijk na mobilisatie gevechtswaardig is* en in staat is flank en rug van den aanvaller bij zijn doortocht door Nederland te bedreigen.

Duurde het in 1914 nog ruim 14 dagen eer de Fransche en Duitsche legers geconcentreerd waren en tot den opmarsch konden overgaan, bij de verbeterde verkeersmiddelen en de overal verbeterde wegennetten, waarop ruim autogebruik mogelijk is, zal men op een snellere concentratie en een eerder begin van den opmarsch moeten rekenen. Vooral wanneer de aanvaller uit het Oosten komt, zal Nederland niet lang tijd hebben voordat een overmachtige vijandelijke opmarsch begint en zal de alsdan ontstaande bondgenoot waarschijnlijk niet voldoende snel ter plaatse zijn. Komt de aanval uit het Zuiden, dan zal de aanvaller eerst later kunnen komen, terwijl dan de bondgenoot snel aanwezig kan zijn.

Ons veldleger moet dus na concentratie vrijwel onmiddellijk paraat zijn om te vechten en zelfs aanvallend te vechten. Komt de aanvaller uit het Zuiden, dan moet diens opmarsch in Brabant in de flank genomen worden. Komt de aanvaller uit het Oosten, dan kan de aanval op diens flank, c.q. rug, geschieden in Brabant tusschen Rijn en Maas en Oost van den Rijn.

Een veldleger, dat voldoende verband heeft om op deze manier op te treden, dat over voldoende materieel daartoe beschikt en dat voldoende manoeuvreerwaardig is, dwingt den aanvaller daartegenover van huis uit een belangrijke overmacht in te zetten. Een dergelijk veldleger kan immers gemakkelijk stand houden in één der vele goede stellingen, die ons land biedt. De vraag is nu maar of die belangrijke overmacht beschikbaar is en ook beschikbaar blijft, wanneer de invloed van den opmarsch van de andere partij zich doet gevoelen.

Op deze wijze kan het veldleger een preventieve werking uitoefenen. Gelukt dit niet, dan moet dus getracht worden in een zoo gunstig mogelijke opstelling, zoodra mogelijk met den nieuwen bondgenoot samen te werken.

Dit alles zal slechts mogelijk zijn als daarnevens de aandacht gegeven kan worden aan *de andere hiervoren bedoelde taken.*

Deze zijn:

1. De verdediging en bescherming der drie Noordelijke Provinciën.
2. Het zoo lang mogelijk vasthouden van Overijssel en Gelderland beoosten den IJssel en het daarna beletten van den overgang over die rivier aan kleinere afdeelingen.
3. Het bewaken van de Maasovergangen en het Maas—Waal-kanaal tusschen Roermond en Nijmegen; het vasthouden van het kanaal Wessems—Nederweert front Zuid—West; het vasthouden van de Peel doorgangen naar beide fronten.
4. Het beschermen van Limburg bezuiden Roermond en het vertragen van een vijandelijken opmarsch aldaar.
5. Het beschermen van West-Brabant en het vasthouden der overgangen over het Wilhelminakanaal, Mark en Dintel.
6. Het vasthouden van de Schelde monding.
7. De kustbewaking en bescherming.
8. De bezetting van de Stelling van den Helder.
9. De voorloopige bezetting van Oost- en Zuidfront der Vesting Holland.

Al naar gelang van het optreden van het veldleger kunnen de taken ad 2,

3 en 5 geheel of gedeeltelijk ingenomen worden door troepen van het veldleger, dan wel door troepen welke daarbij zijn ingedeeld.

Bij het bovenstaande is niet in rekening gebracht de dekking der mobilisatie, evenmin als de verdediging tegen luchtaanvallen. Deze beide onderwerpen zullen later ter sprake komen.

Behalve bovengenoemde taken valt te bezien het vraagstuk, dat het noodig zal zijn, over het geheele land verdeeld, eenige troepen ter beschikking te hebben, omdat men *rekening moet houden met de mogelijkheid van het neerlaten van kleine troepenafdeelingen met parachutes uit vliegtuigen in den rug van het leger*. Weliswaar is dit in een dichtbevolkt land als het onze niet waarschijnlijk, omdat die afdeelingen te spoedig ontdekt, aangevallen en vernietigd zouden worden, maar het zou toch onjuist zijn om er géén rekening mede te houden.

Uit het voorgaande volgt, dat ook onze reservetroepen voor een groot deel in eerste linie komen te staan. Zij zullen wel meestal verdedigend optreden, doch zullen daarbij, willen zij successen bereiken, partiële aanvallen moeten doen, snelle terugtochten moeten kunnen uitvoeren om uit gevaarlijke posities los te komen en snel weer nieuwe stellingen in te nemen, verdragende gevechten moeten kunnen voeren, alles wel op kleinere schaal, doch daarom niet gemakkelijker; zij zullen kortom manoeuvreervaarig moeten zijn en goed in de hand. Het is duidelijk, dat dit niet te bereiken is met onderdeelen, die eerst op papier worden samengevoegd en nimmer in hun verband geoefend hebben, tenzij de scholing bij eerste opleiding uitmuntend is, deze nog niet lang geleden heeft plaats gehad en commandanten en troep elkaar uit de eerste oefening of uit herhalingsoefeningen kennen.

Wil ons leger dus bij een aanval op ons gebied — waarbij wij altijd op steun van anderen kunnen rekenen, doch niet altijd onmiddellijk — eenig succes kunnen bereiken, dan moet het *goed geoefend, goed aangevoerd, goed geoutilleerd zijn en manoeuvreervaarig*.

Dit geldt zoowel voor de veldlegertroepen als voor de reservetroepen. Ons leger moet dus voldoende jong zijn en bestaan uit ongeveer de 10 jongste lichten, evenals volgens de wet-COLIJN van 1911. Alleen op deze wijze kan men bereiken, dat het bij de eerste oefening geleerde met enkele herhalingsoefeningen onderhouden kan worden. Neemt men ook oudere lichten op, dan kan men alleen wat bereiken met jaarlijksche herhalingsoefeningen der oorlogsonderdeelen onder hun eigen commandanten, iets wat onafscheidelijk behoort bij het Zwitsersche stelsel, dat wij getracht hebben na te volgen, doch zonder het overnemen van de maatregelen, die dit stelsel zijn waarde geven.

Wanneer wij nu uit het voorafgaande **de noodige organisatie van het Veldleger** willen bepalen, dan moeten we om te beginnen er op wijzen dat het door één legerstaf beheerschen van méér dan 4 groote onderdeelen (legerkorpsen of divisiegroepen) bezwaarlijk is, vooral waar er nog lichte troepen, luchtstrijdkrachten en legertroepen bij komen. Voor een leger dat er op kan rekenen aan beide zijden aangeleund te zijn, kan een groepeerings in 3 legerkorpsen aanbeveling verdienen (2 legerkorpsen in front en 1 in reserve). Dit kan ook nog bij een met zekerheid aan ééne zijde aangeleund leger, mits het over sterke lichte troepen beschikt en kan rekenen op achtervolgende reserves van de legergroep. *Een zelfstandig opereerend leger, als het onze in den aanvang zal zijn, moet beschikken over 4 legerkorpsen, n.l. 2 in front, één als manoeuvreer-*

groep, één in reserve. Het is daarbij noodig over *voldoende lichte troepen* te beschikken *op beide vleugels*, tenzij één der vleugels zoodanig aangeleund kan worden, dat bedreiging daarvan inderdaad uitgesloten is. Voorts is nog een *legerreserve* van enkele regimenten gewenscht om bepaalde punten in flank en rug te bezetten en om ten slotte na het inzetten van het eerst in reserve gehouden korps nog over een kleine reserve te beschikken.

Het onttrekken van organieke onderdeelen aan de legerkorpsen voor deze detacheringen en voor reserve is hoogst ongewenscht, omdat op die wijze de voor de volvoering van hunne taak noodige samenstelling der legerkorpsen en lagere onderdeelen willekeurig gewijzigd wordt.

Ook wanneer ons leger aan een bondgenoot aangeleund mocht zijn, is het gewenscht dat het uit 4 legerkorpsen bestaat, omdat het rekenen op het inzetten van legergroepreserves van den bondgenoot, die een andere taal gebruiken voor hun bevelen, die andere munitie enz. noodig heeft voor aanvulling en die volgens andere reglementen optreedt, tot groote bezwaren aanleiding geeft.

Ook voor de verdediging zijn 4 legerkorpsen noodig om een voldoende front te kunnen innemen en nog een korps in reserve te kunnen houden voor den tegenaanval of om op te treden tegen een omvatting, terwijl een geringer aantal onderdeelen elke detachering onmogelijk zou maken, tenzij verbanden verbroken zouden worden, en dit kan toch juist bij het vasthouden van den aanvaller in het begin van den strijd zeer noodig zijn.

Men kan dan ook niet genoeg waardeeren, dat onze legerleiding niettegenstaande alle inkrimping het raam van ons veldleger van 4 divisiegroepen heeft weten te behouden.

Zou nu uitbreiding van het veldleger met één of meer divisiegroepen gewenscht zijn? Men zou dan minstens tot 6 divisiegroepen moeten komen, want een veldleger van 5 divisiegroepen is ongewenscht. Uit die 6 legerkorpsen (divisiegroepen) zou men dan twee legers moeten vormen, elk beschikkende over voldoende lichte troepen, legerartillerie en legerstroepen, waaronder luchtstrijdkrachten. Men zou dan gevaar loopen te weinig troepen over te houden in handen van den O.L.Z. voor de verschillende taken hiervoren genoemd, tenzij men tot een legeruitbreiding in breedte en diepte overging, die tot den laatsten man zou eischen.

Organisatie der troepen bestemd voor de taken, niet door het veldleger vervuld, in legerkorpsen (divisiegroepen) zou wel voordeelen hebben, doch de aard der taken maakt, dat men met een eenvoudiger organisatie kan volstaan, die dan ook meer plooibaar is en zich beter kan aanpassen aan de omstandigheden.

Onze conclusie is dan ook dat het Veldleger georganiseerd dient te zijn op dezelfde wijze als thans in 4 legerkorpsen; de ongelukkige camouflagen naam „divisiegroep” zou dan kunnen verdwijnen om de in alle landen gebruikelijke naam voor deze eenheden te gebruiken. Noodig zal zijn een lichte divisie, sterker dan onze lichte brigade. Eenige regimenten infanterie als legerreserve zullen noodig zijn; hierover later, evenals over de luchtstrijdkrachten, de legerartillerie en andere legerstroepen.

We zullen nu nagaan hoe **de organisatie van het Legerkorps** dient te zijn.

Het Legerkorps, dat in den regel aangeleund werkt, zal in front twee divisies moeten hebben. Is het aan ééne zijde niet aangeleund, dan moet het daar door sterke lichte troepen gedekt worden.

Bij méér dan twee divisïën in front, zal de breedte te groot worden voor een goede leiding door den Korps-Commandant. Wel is echter noodig een reserve. Nu zou men hiervoor kunnen nemen een derde divisie, zooals in groote legers meermalen geschiedt. Dit is echter niet de meest economische wijze van werken. Het kan meermalen zijn, dat het voldoende is één of twee regimenten infanterie als legerkorpsreserve te gebruiken. Het is dus eenvoudiger als men bij het Veldleger over niet tot de legerkorpsen behorende regimenten infanterie beschikt om naar behoefte daarbij in te deelen.

Heeft men een divisie als reserve, dan zal men de artillerie daarvan niet werkeloos willen laten; men zal deze dus bij één der voordivisiën indeelen of over beide verdeelen. Daarmede verbreekt men organieke verbanden, die niet altijd direct te herstellen zijn. Economischer en toch voldoende zal zijn als men bij het Legerkorps en bij het leger beschikt over artillerie gelijk aan de divisieartillerie, ter versterking waar zulks noodig is.

Ook moet men bij het leger beschikken over artillerie ter versterking van de korpsartillerie (de D.G.A.).

Het legerkorps moet voorts ook beschikken over technische troepen, alsmede over een verkenningsafdeeling en over een vliegtuiggroep.

Beschouwen we nu eerst **de divisie** om daarna terug te komen op legerkorpstroepen en op legertroepen.

De Divisie bestaat tegenwoordig bijna overal uit 3 regimenten *infanterie*. Het normale gebruik is, althans bij den aanval, met 2 regimenten in voorste lijn en één in reserve.

Op deze indeeling is gebaseerd de indeeling der *divisie-artillerie*. De 5 afdeelingen die gevraagd worden in onze huidige Gevechtshandleiding deel II, zijn gebaseerd op buitenlandsche oorlogservaring.

Het gebruik der divisie-artillerie denkt men zich in 't algemeen bij een aanval, die niet met al te groote moeilijkheden te kampen heeft, als volgt

Vóór het regiment, waarbij het zwaartepunt ligt, wordt rechtstreeks steunend vuur afgegeven door 2 afdeelingen van 7 veld, dus in beginsel voor elk bataljon één afdeeling, voor het andere regiment door één afdeeling. Er zijn dan nog twee houwiterafdeelingen die dienen om door z.g. beschermende vuren in elk regimentsvak mitrailleuropstellingen en dergelijke, die op den aanval kunnen vuren of vuren en die meer achterwaarts gelegen zijn, zoodat het rechtstreeks steunende vuur ze nog niet bereikt, tot zwijgen te brengen.

Men voelt, dat het hier slechts gaat om *een norm*. De eene maal kan met minder worden volstaan, de andere maal zal het niet voldoende zijn, doch het is een goede norm voor aanvallen op niet te zwaar versterkte stellingen.

In de verdediging heeft men ook de 7 veld voor rechtstreekschen steun, 2 afdeelingen voor het regiment op het zwaartepunt, 1 afdeeling voor het andere regiment, dan wel men kan een opstelling kiezen met drie smalle regimentsvakken, elk rechtstreeks gesteund door één afdeeling. De houwiterafdeelingen zijn dan voor het versterken van de rechtstreeks steunende vuren, voor vuren op de reserves van den aanvaller en andere algemeene opdrachten. Het spreekt vanzelf dat bij gunstig schootsveld voor de stelling, óók op het zwaartepunt slechts 1 afdeeling afsluitingsvuren zal behoeven te geven.

Zijn dus niet in alle gevallen 5 afdeelingen per Divisie noodig, dan kan men volstaan met een vaste indeeling van 3 afdeelingen, waarvan 2 van 7 veld en één van een lichte houwiter, bij voorkeur 10 cm, mits in de Korpsartillerie

en de Legerartillerie voldoende stof aanwezig is om bij de divisieën met belangrijke opdrachten belast, het aantal der steunende afdeelingen te vergrooten.

Alvorens nu de organisatie der divisie en van het legerkorps, zooals wij die zouden wenschen, aan te geven, dienen nog twee zaken besproken te worden en wel in de eerste plaats *de beveiliging der divisie*. Een goede beveiliging kan niet uitsluitend door wielrijders geschieden. Juist voor de beveiliging is cavalerie, die uit den zadel doorlopend kan uitkijken, van groot belang.

We zouden dan ook een peleton cavalerie per divisie noodig achten.

De tweede vraag, die zich voordoet, is de vraag van de indeeling van het *infanteriegeschut*. Het vechtwagengevaar is groot voor den verdediger en kan ook groot zijn wanneer de vijand met vechtwagens een tegenaanval doet.

Het eenige afweermiddel is een ruime indeeling van infanteriegeschut. Per compagniesvak moet minstens 1 kanon beschikbaar zijn, terwijl ook kanonnen opgesteld moeten worden tegen doorgedrongen tanks en ter dekking van de artillerie.

Men zal dus per divisie 27 kanonnen moeten hebben, bovendien nog eenige voor dekking van de artillerie, totaal b.v. 36. Nu kan de groepeeringswijze zijn: 1 batterij van 9 stukken per regiment infanterie en 1 batterij van 9 stukken per divisie.

Men kan echter ook nemen batterijen van 6 stukken bij de regimenten infanterie, dus voldoende voor de vóórbataljons, en dan bij de divisie een afdeeling van 3 batterijen van 6 stukken. Wij geven de voorkeur aan de laatste indeeling, omdat er dan meer gelegenheid bestaat vanuit de divisieafdeeling het aantal kanonnen dáár, waar het gevaar het grootst is, het meest op te voeren. De vuurmonden zullen toch meest elk op zichzelf, zij het ook in onderling verband, gebruikt worden.

Het zou noodig zijn ook bij de Korpstroepen minstens 1 batterij in te deelen voor bescherming tegen vechtwagens van de artillerie, de reserves voor zooveel niet zelf er van voorzien en de organen kort achter het front.

(Wordt vervolgd).

NIEUWE UITGAVEN

Das Heerwesen der Schweizer Eidgenossenschaft in der Zeit des freien Söldnertums, von EUGEN VON FRAUENHOLZ. Uitg. C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München. Pr. ingen. voor Nederland RM. 9.—.

„**Le marechal Ney 1815**” door HENRI WELSCHINGER, bibliothèque historique Ploon. Uitg. Ploon, 8 Rue Garancière, 6e, met 8 gravures.

Een nieuwe uitgave van een in 1893 verschenen studie over de tragische rol van „le brave des braves” tijdens de honderd dagen. Hoewel hier en daar wat breed uitgesponnen, laat de lezing niet na indruk te maken, vooral nu wij bij de staatsomwentelingen onzer dagen zoo menig militair in een dergelijk conflict van plichten hebben zien verkeeren.

C.

DE OORLOG VAN MORGEN

DOOR M. R. H. CALMEIJER.

Kapitein van den Generalen Staf, Leeraar H.K.S.

(slot van blz. 269).

IX. DE ALZIJDIGE OORLOG.

Uit den gordel der Medusa heffen tal van slangen hun koppen sissend in de hoogte en hoewel velen geboeid en verblind op één hunner blijven staren, vormen zij nochtans alle te samen het beeld der Medusa.

Wij hebben in het voorgaande den oorlog van morgen van verschillende zijden belicht, vatten wij thans de verschillende aspecten tot één beeld, een toekomstvisioen, samen.

Indien bij de leidende Staatslieden een geestesgesteldheid intreedt, waarbij een oorlog vroeg of laat als onafwendbaar wordt beschouwd — een geestesgesteldheid zooals bleek uit de in 1934 door MUSSOLINI gesproken woorden „*Personne en Europe ne veut la guerre, mais l'idée en flotte dans l'air, elle peut éclater d'un moment a l'autre*” — dan zal een der machtsgroeperingen, waarin Europa bezig is zich te verdeelen, gebruik maken van een periode waarin het overwicht, wellicht slechts voor korten tijd, aan haar zijde is. Een plotselinge verscherping van de vrijwel chronische politieke crisis uitbuitende of een dergelijke verscherping forceerende, wordt de lont in het openstaande kruitvat geworpen. „*La guerre éclatera comme un coup de foudre*”. (PETAIN).

Op een nacht van Zaterdag op Zondag gaan de deuren van de vliegtuig- en autoloodsen open, de motoren worden aangeslagen, de lucht- en grondeskaders zetten zich in beweging. Onder het inzetten van de *parate strijdkrachten* te land, ter zee en in de lucht tracht de aanvaller zijn gunstige positie zooveel mogelijk uit te buiten. De eerste verrassende slag moet er toe dienen belangrijke industriegebieden, havens, strategische bruggenhoofden en opmarchgebieden deels ten eigen bate te vermeesteren, deels den tegenstander het gebruik te ontzeggen. Luchtbombardementen, allereerst op 's vijands vliegparken, op centra van oorlogsindustrie en verkeersknooppunten, zullen trachten de ontplooiing van 's vijands strijdmacht in den kiem te smoren, wellicht zelfs 's vijands Regeering en legerleiding in het hart te treffen.¹⁾

De tegenstander, die misschien het dreigende gevaar reeds heeft voelen naderen, misschien het nog verre achtte, springt overeind en zet zijn parate strijdkrachten tegen die van den aanvaller in. De alarmklok luidt, telegraaf en telefoon kunnen de mobilisatie- en concentratiebevelen, de oproepen en orders nauwelijks verwerken, radioberichten trillen door den aether. In enkele minuten is geheel de Wereld in koortsachtige opwindung. Europa brandt!

¹⁾ „Durch Bomben die Wirksamkeit der gegnerischen Regierung und Heeresleitung zu lähmen” acht kolonel GUDRIAN in „Militärwissenschaftliche Rundschau” (Heft I, blz. 75), uitgegeven door het „Reichskriegsministerium” een der taken van de luchtmacht bij het begin van een oorlog.

Hoe ver de *strategische overvalling* wordt doorgezet hangt af van de diepte der begeerde doelen, van het terrein, doch vooral van den omvang en kracht van den geboden weerstand en van de lijn waarin deze werd begonnen. Achter de eerste golf van gemotoriseerde strijdkrachten volgen infanterie-divisiën op auto's. Zij worden uitgeladen aan den rand van het veroverde gebied om dit te bezetten en de beweeglijke eenheden vrij te maken voor een nieuwen slag. De leege colonnes ijlen terug om een nieuwe last te halen. Waar voldoende krachten zijn samen getrokken, rukken deze op om het gewonnen terrein uit te breiden. Op de brandpunten van den strijd ontwikkelen zich verbitterde gevechten tusschen wel georganiseerde, goed bewapende, uit de jongste lichteningen bestaande groote eenheden. Daarnaast zullen beide partijen bedacht zijn op grensdekking in de gebieden, waar zij niet tot het offensief kunnen of willen overgaan. In aanpassing aan reeds bestaande versterkte zônes zal men op tal van plaatsen den loopgravenoorlog weer zien ontstaan, wellicht gesteund door het uitvoeren van stelselmatige vernielingen en het inrichten van „gelben Räume". Gelijktijdig met den strijd der wapenen is die met het woord begonnen. In den aether worstelen de tegenstanders om de opinie der Wereld en trachten zij de geesten in het vijandelijk kamp te verwarren, het samenhoorigheidsgevoel te verstoren.

Het is niet te verwachten, dat het zal gelukken een groote machtsgroepering in eersten aanloop op de knieën te brengen. Wee echter het kleine land, dat onvoldoende voorbereid in het gedrang geraakt. Het zal niet worden ontzien, het zal geen tijd krijgen het verzuimde in te halen, het zal tusschen de gepantserde strijders worden verpletterd. Wee vooral het land, dat een opmarsgebied vormt voor beide partijen, een basis voor luchtstrijdkrachten, dat havens heeft voor duikbooten en dat niet *in vreedestijd* allerwege de overtuiging heeft weten te wekken „*Gare a qui me touche, je maintiendrai*".¹⁾ Beide partijen zullen zich werpen, zullen zich moeten werpen, op de lokkende prooi om deze den tegenstander te betwisten. „Bij U, over U en zonder U" zal de strijd zich afspelen en een puinhoop overlaten.

Na een hevigen „*Auftakt*" zal de strijd verflauwen. Achter het nog trillende front worden de *massalegers* gemobiliseerd en geconcentreerd. De *economische en industriële mobilisatie* schakelt het geheele maatschappelijke raderwerk in de oorlogvoering in. De volkeren stellen zich met den geheelen inzet van alle volkskrachten tegenover elkaar ten kamp.

In de lucht echter gaat de strijd intusschen met onverminderde felheid voort en zal waarschijnlijk tot het bittere einde worden doorgestreden, aangezien beide partijen noodwendig hun luchtstrijdkrachten op elkaar moeten concentreren. Na dit luchtduel zal vermoedelijk geen der beide partijen over voldoende luchtstrijdkrachten beschikken om daarmee alleen een vastberaden en verbitterden tegenstander tot vrede te kunnen dwingen. Indien de volksziel nog gaaf is, zullen de luchtbombardementen niet alleen dood en verwoesting hebben gezaaid, doch tevens het getroffen volk hebben aaneengesmeed tot een vastbesloten eenheid.

De partij, die in eersten aanloop de gunstigste strategische positie heeft verkregen, wiens luchtmacht het overwicht wist te bevechten, heeft zich daarmee in de drie dimensies de ruimte geschapen om uit te halen voor *den beslissenden*

¹⁾ De recente actie uit den kring onzer verkeersvliegers, waarvan in het buitenland goede nota zal zijn genomen, kan er, voor wat Nederland betreft, slechts toe leiden deze overtuiging te verzwakken en vormt voor ons land dan ook een rechtstreeksche vergrooting van het oorlogsgevaar.

slag. Zij heeft den tegenstander het initiatief ontrukkt, hem verblind en heeft thans de keuze van plaats en tijd voor het inzetten van de „*masse de rupture*”. Nochtans, 1914 heeft het geleerd, moet een onverwachts „retour offensief” van den in een hoek gedrongen partij niet worden uitgesloten.

Zal de beslissende aanval weder, evenals de oorlog 1914—'18 zoo dikwijls te zien gaf, na schitterende aanvangssuccessen tenslotte vastloopen? Zullen de fronten opnieuw verstarren en de oorlog weder eindigen door fysieke en moreele uitputting van één der partijen? De kans is groot, dat het verloop thans anders zal zijn. In het pantserwapen, dat in dit stadium massaal zal worden ingezet, bezit de legerleiding thans het middel om de infanterie, zelf rijkelijk met krombaanvuurwapenen voorzien en tevens gesteund door een machtige artillerie, een weg te banen over prikkeldraad en door mitrailleurs, de beide groote vijanden van de beweging uit den oorlog 1914—'18. Is eenmaal de ijzeren ring doorbroken, dan behoeft niet meer gewacht op het aantrekken der artillerie. Gepantserde gemotoriseerde eenheden werpen zich in de bres en breiden zich waaiervormig uit tegen 's vijands verbindingen. Sneller en sneller brokkelt het front af, de omvatting „das Rezept des Sieges” krijgt weer haar kans. Bombardementseskaders belemmeren het oprukken der vijandelijke reserves en zetten, evenals eertijds de ruiters van Murat, een meedoogenlooze vervolging in zoodra de tegenpartij terug trekt.

De luchtmacht, die de ouverture van het drama speelde, is ook het instrument der slotapothese.

Het gordijn valt, een blad der wereldgeschiedenis wordt omgeslagen en de naam wordt uitgewischt der volkeren die in vreedstijd de ijzeren wet van zelfbehoud hebben miskend en hebben gemeend dat leven, ook van een volk, ook van een cultuur, mogelijk is zonder offers en zonder strijd.

NIEUWE UITGAVEN

Paard en Paardensport door „Bombardier”. Uitg. N.V. *Johan Mulder's* Uitg. Mij. Gouda.

„In der Beschränkung zeigt sich der Meister”. De deskundige schrijver heeft zich in deze „bijzonder uitgebreide materie de voor zijn doel juiste beperking weten op te leggen en daardoor getoond ook op het gebied der penvoering een meester te zijn. Op het gebied der teugelvoering was hij dit reeds lange jaren. Ieder die paardrijdt, bevelen wij dit kleine boekje (120 bldz., klein formaat) ter lezing aan. De titel van hoofdstuk II luidt: „wat gij als ruiter weten moet”. Dit had evenzeer de titel van het geheele boekje kunnen zijn. De keuze van de verschillende onderwerpen, de indeeling van de stof, de aangename pittige stijl, maken dat iedereen — ook de bereden officier — het met genoegen leest.

Vooraf voor den beginneling in het paardrijden is het hoofdstuk „rijkunstig onderricht” van belang. Feitelijk staat hierin wat de instructeur moet doen en de ietwat verwaande leerling zou zijn instructeur met deze bladzijden in de hand kunnen controleeren. Na eenige ervaring en zelfcontrole zal de leerling echter wel spoedig bemerken, dat juist deze bladzijden voor hem de belangrijkste zijn, waar hij in de praktijk van het rijden het meest aan heeft.

Het hoofdstuk „de Fokkerij” lezen wij met haast nog grooter belangstelling dan het overige deel, omdat wij daar veel vermeld vonden wat ons als bereden officier niet of nauwelijks bekend was. Vooral onze reserve-officieren die rijden, raden wij het lezen van dit boekje warm aan, evenals diegenen, die deel nemen aan jachten, cross-country's enz.

Met vreugde begroeten wij dit uitstekende boekje, dat wij vele herdrukken toewenschen, maar dan zonder de vele drukfouten en met eenige foto's of teekeningen die de tekst beter verduidelijken dan de huidige. Wij doelen hier b.v. op het geschrevene over het hoefbeslag dat zonder eene schets ter toelichting voor den leek naar wij meenen zeer moeilijk te begripen is.

BEOEFENING VAN HET TUCHTRECHT IN DE WEERMACHT

Bij de N.V. Boek- en Kunstdrukkerij v/h MOUTON & Co. te 's-Gravenhage is verschenen de „*Vierde verstrekkung van aanvullingen*” op het boekwerk „*De practijk van het militaire tuchtrecht*”.

Met lofwaardige regelmaat volgen deze aanvullingsbundels elkander van jaar tot jaar op, zoodat samenstellers en uitgevers er inderdaad op kunnen bogen aan de gezagdragers van de Koninklijke landmacht de beschikking te hebben gegeven over een handboek, dat op de hoogte van den tijd en betrouwbaar blijft.

Aan het Voorbericht van de Samenstellers, hetwelk bij dezen vierden aanvullingsbundel is gevoegd, ontleenen wij het volgende:

„De daadwerkelijke belangstelling, welke onze arbeid van de zijde van het legerbestuur en van de gezagsdragers in de weermacht ondervindt en de medewerking van onze uitgevers, de N.V. v/h MOUTON & Co, maken het tot onze groote voldoening mogelijk om, overeenkomstig ons aanvankelijk voornemen, het handboek, door regelmatige verstrekkung van aanvullingen, inderdaad op de hoogte van het levend tuchtrecht te houden.

Intusschen dreigt, als gevolg van laatstbedoeld streven, het werk een omvang te krijgen, welke bij de uitgave in 1932 bezwaarlijk kon worden voorzien, en waarop de toen verstrekte ringband dan ook niet meer blijkt te zijn berekend.

Het overleg met onze uitgevers heeft geleid tot de uitvoering van hun goede gedachte, om de verschijning van dezen vierden aanvullingsbundel dienstbaar te maken aan de verstrekkung van een tweeden ringband, welke is bestemd om, als DEEL II van het handboek, het Reglement betreffende de krijgstucht en het Alphabetisch register te bevatten”.

In het Wetenschappelijk Jaarbericht 1935 van de Vereeniging ter beoefening van de krijgswetenschap is, van de kundige hand van den kapitein der artillerie A. SPRUIJT, fungeerend-griffier van het Hoog Militair Gerechtshof, wederom een bijdrage opgenomen betreffende het militair straf- en tuchtrecht.

Schr. wijdt ditmaal belangwekkende beschouwingen aan de Jurisprudentie betreffende de toepassing van de artt. 2, sub 2° t/m 6°, 57 en 58 W.K. inzake de berechting van oneigenlijke krijgstuchtelijke vergrijpen.

Wij raden onzen lezers gaarne aan nader kennis te nemen van de aangehaalde bijdrage, uit welke wij meenen te mogen concludeeren, dat bij ons hoogste militaire rechtscollège gezindheid bestaat om de berechting van oneigenlijke krijgstuchtelijke vergrijpen, indien overigens overeenkomstig de bepalingen van art. 2, sub 2° t/m 6° W.K., toelaatbaar, aan de militaire meerderen over te laten.

De invloed te dezen opzichte van het H.M.G. doet zich gevoelen:

1°. in de beschikkingen van dat college in de gevallen dat verschil van meening bestaat tusschen den garnizoenscommandant en den Auditeur-militair (resp. Commandant der Marine en Fiscaal) in die voege, dat de garnizoenscommandant zich niet vereenigt met het door den Auditeur-militair gegeven advies tot verwijzing, en de Auditeur-militair vervolgens, op grond van art. 15 R.L., 's Hof's beslissing uitlokt;

2°. in de sententies van het H.M.G. welke de beslissing inhouden, dat de zaak ter verdere behandeling wordt verwezen naar den tot straffen bevoegden Commandeerende-Officier.

Mede omdat wij aan krijgstuuchtelijke berechting van lichte misdrijven en overtredingen, wanneer deze tevens een schending van de krijgstuuchtheid inhouden, in elk opzicht de voorkeur schenken boven strafrechtelijke behandeling, hopen wij met den geachten schrijver van heeler harte, dat de tot straffen bevoegde meerderen zich het op dit stuk door het Hoog Militair Gerechtshof in hen gestelde vertrouwen, door een voldoende gestrengde krijgstuuchtelijke repressie zullen blijven waardig toonen.

Slappe krijgstuuchtelijke bestraffing van de zoogenaamde oneigenlijke krijgstuuchtelijke vergrijpen van art. 2, sub 2° t/m 6°, W.K., zou naar schr. meent, het Hof kunnen dwingen tot herziening van zijn gedragslijn te dezen, hetgeen in hooge mate te betreuren zou zijn, omdat naar ons oordeel die gedragslijn in het bijzonder strekt tot steun aan de tot straffen bevoegde meerderen bij het handhaven van een goede krijgstuuchtheid in hun dienstkring.

NIEUWE UITGAVEN

„La guerre de mouvement 1918. Souvenirs de Commandant de l'I.A. 62”, général H. COLIN. Collection de mémoires, études et documents pour servir à l'histoire de la guerre mondiale, Payot, Parijs. Priejs 18 fr.

Generaal COLIN beschrijft in dit boek de actie van zijn divisie in de reeks gevechten, welke werden geleverd nadat in 1918 op het Westelijk operatietooneel de verstarde fronten eindelijk in beweging waren geraakt. Een bewegingsoorlog derhalve welke voortkomt uit den stellingoorlog en in zooverre afwijkt van den strijd tusschen twee tegen elkaar opmarcheerende legers, dat de manoeuvreermogelijkheden geringer zijn en beide partijen zwaarder met materieel zijn toegerust. Niettemin geven de herinneringen van generaal COLIN een voortreffelijk denkbeeld van de operatiën eener met moderne aanvalsmiddelen uitgeruste divisie, vormen zij in tal van opzichten een illustratie van onze huidige tactische doctrines en bevatten zij vele waardevolle lessen.

In laatstbedoeld opzicht willen wij in het bijzonder wijzen op hetgeen Schr. zegt omtrent den invloed van den commandant op het verloop van den strijd. „*Dans les combats livrés en rase campagne, l'action du chef est primordiale*”. Deze beperkt zich niet tot het geven van bevelen uit een commandopost. De chef moet persoonlijk zien, persoonlijk contact opnemen met zijn ondercommandanten en niet te veel vertrouwen op verbindingsmiddelen die dikwijls falen. „*De fait j'ai exercé mon commandement en auto et non par téléphone, comme dans la guerre de stabilisation.*”

Om tactiek te leeren moet men o.i. in de eerste plaats het handwerk kennen, hetgeen wordt verkregen door grondige kennis der voorschriften en toepassing daarvan bij oefeningen onder deskundige leiding en in de tweede plaats een levendige voorstelling hebben van de oorlogswerkelijkheid hetgeen slechts kan worden verkregen door bestudeering van de krijgsgeschiedenis. Uit laatstbedoeld oogpunt bevelen wij het boek van generaal COLIN in de aandacht aan, vooral van officieren, die hun oorlogsbestemming hebben in een divisiestaf.

DE TECHNISCHE VOORBEREIDING EN UITVOERING VAN DEN DUNA- OVERGANG DER DUITSCHERS IN SEPTEMBER 1917

DOOR D. VAN DEN BERG,

Luitenant-kolonel der genie.

III (Slot van bladz. 300).

UITVOERING VAN DEN OVERGANG.

In den nacht van 31 Augustus op 1 September werden de voor het overschrijden van de Duna aangewezen divisieën zoo dicht mogelijk naar de rivier aangetrokken in de omgeving van Uxküll.

Intusschen was bijna nog een bedenkelijke vertraging in de uitvoering van de onderneming ontstaan, doordien de weersomstandigheden voor het afgeven van gasvuur ongunstig bleken, met name door de aanwezigheid van zware grondnevels. Aangezien echter de vooruitzichten voor de eerstvolgende dagen eerder slechter dan beter waren en in den avond van den 31en Augustus plaatselijk de weersgesteldheid redelijk kon worden geacht, werd niettemin besloten, den aanval door te zetten.

Derhalve gaf de Gen. VON HUTIER te middernacht het bevel, de voorbereidingen voor de artillerievuren en voor den overgang ter hand te nemen, waartoe te meer aanleiding bestond, omdat alle maatregelen tot in bijzonderheden waren voorbereid en de aanvalstroepen reeds tot aan de rivier waren vooruitgeschoven.

Derhalve werden de pontons, welke in stroo waren gewikkeld teneinde geraas te voorkomen, naar den boschrand gereden en vervolgens in den helderen maannacht verder naar de rivier gedragen, waarbij zij met dennegroen waren afgedekt opdat de staalblauwe kleur ze niet zou verraden. Daarbij werd voorts, bij wijze van maskeeringsmaatregel, elke ponton voorafgegaan door twee manschappen, die dennetakken droegen, terwijl bij beschijning door een lichtkogel als anderszins alles onbeweeglijk stil bleef staan.

Aldus werden nabij elk van de drie overgangspunten de 78 pontons, verdeeld in vier groepen van 19 of 20 stuks, in de terreinbegroeiing verborgen en, gemaskeerd met behulp van zoden, takken e.d., gereedgelegd.

Te 2 uur meldde de laatste pioniercompagnie haar opdracht te hebben uitgevoerd. Bovendien lagen toen tegenover elk overgangspunt minstens 10 schraagvakken gereed achter de rugweer van de voorste loopgraaf.

Tegen genoemd uur werden ook doorgangen geknipt in de draadversper-

ringen, waarbij men de ijzerdraden voorloopig nog liet liggen om zelfs bij het aanbreken van den dag den Russen nog geen aanwijzingen te verschaffen.

Als inleiding voor den overgang zelve werd in den vroegen morgen van den 1en September van 4 tot 6 uur een gasvuur tegen de Russische artillerie afgegeven en daarna gedurende ruim 3 uur door een krachtige artillerie en talrijke mitrailleureenheden een uitwerkingsvuur tegen de vijandelijke stellingen gericht. Van 9 uur af — op welk tijdstip het grootste gedeelte van de pontons reeds was te water gebracht en bemand — werd dit vuur naar voren verlegd om de infanterie in staat te stellen, over te gaan.

Te 8.40 en te 9.00 waren alreeds eenige pontons afzonderlijk overgegaan om de eilanden Elster en Borkowitz van vijanden te zuiveren en met name van laatstgenoemd eiland de flankerende bedreiging uit te schakelen. Elster bleek reeds door de Russen te zijn ontruimd. Op Borkowitz werd de bezetting (4 officieren en $\pm$ 180 man) nog aangetroffen; geschokt als zij was door het Duitsche artillerievuur, bood zij echter slechts zeer geringen tegenstand, zoodat het eiland door een compagnie van het landstormbataljon Tilsit zonder veel moeite kon worden genomen, waarbij de bezetting vrijwel in haar geheel werd gevangen gemaakt.

De Duitsche troepen, welke dit eiland hadden bezet, dekten verder van daar naar beide zijden met flankerend vuur het overzetten van het eerste echelon.

Dit laatste werd te 9.10 op alle overgangspunten gelijktijdig aangevangen, bij A voor de 19e Reserve-Divisie, bij B voor de 14e Beiersche Divisie en bij C voor de 2e Garde-Divisie. De troepen van de eerste vaart konden aan de overzijde onder dekking van den steilen oever vrij veilig worden ontscheept; daarna werden de volgende vaarten verder zonder onderlingen samenhang uitgevoerd.

Daarbij werd op het minder gunstige overgangspunt A — waar de Duitschers bovendien van rechts flankerend vuur ontvingen — na het begin van den overgang op beide flanken van neveltoestellen gebruik gemaakt. (Volgens andere gegevens zouden nevelschermen zijn toegepast op den uitersten rechter en linkervleugel van het geheele Duitsche overgangsvak). De Russische artillerie vuurde in de omstreeks 100 m van de overgangplaats verwijderde nevelschermen, waarin blijkbaar de troepenbewegingen werden vermoed, en had derhalve niet veel uitwerking.

Overigens boden de geheel verraste Russen, die bovendien tijdens het overzetten door laagvliegende vliegtuigen werden aangevallen, in het algemeen geen tegenstand van veel beteekenis, zoodat de Duitschers slechts zeer geringe verliezen leden: voor de gezamenlijke 29 compagnieën pioniers o.a. bedroegen deze niet meer dan 1 officier en 12 man. Ik las in dit verband dan ook de opmerking, dat deze operatie meer op een manoeuvre, dan op een oorlogsonderneming geleek.

De pioniers weerden zich intusschen krachtdadig. Zoo werd b.v. op het overgangspunt B de 14e Beiersche Divisie met al haar mitrailleurs en vlammenwerpers in den tijd van 1 uur en 55 minuten naar den noordelijken oever overgezet. Sommige pontons zouden in dien tijd met 5 roeiers (ervaren Noordzeevisschers) die den geheelen tijd zonder aflossing aan de riemen bleven, niet minder dan 19 vaarten heen en weer hebben gemaakt (hetgeen — tijd van in- en ontschepen inbegrepen — zou overeenkomen met een roeitempo van $4\frac{3}{4}$ km/h)¹⁾

¹⁾ Ten deze moge worden verwezen naar de critische beschouwingen dienaangaande in het opstel van den toenmaligen kapitein HARTMANS: *Pontonier-technische (tactische) vraagstukken*. Mil. Spectator 1928.

Onafgebroken werd het overbrengen van troepen voortgezet; voorts ging op spoedig gebouwde vloten ook het geschut van de eerste batterijen over, waarvan de paarden zwemmende werden medegevoerd.

Intusschen hadden de overgezette infanterie-afdeelingen zich aan den voet van het steile talud van den noordelijken oever verzameld en zich, na het overwinnen van een kortstondigen tegenstand van de Russen, stormenderhand meester gemaakt van de voorste vijandelijke stellingen.

Gelijktijdig met het overzetten was ook de brugslag begonnen — welke gelijktijdige aanvang in het algemeen niet gebruikelijk is, doch hier kennelijk toelaatbaar werd geoordeeld in verband met het verrassende karakter van de onderneming en het niet hoog aanslaan van het weerstandsvermogen van den vijand. Op een zekere geringschatting van den tegenstander wees trouwens ook alreeds het feit, dat de geheele onderneming bij klaarlichten dag werd aangevangen.

Hoe het zij, de brugslag kon overeenkomstig de gegeven bevelen en zonder veel hinder van den vijand worden uitgevoerd. Alleen werden tijdens het slaan enkele pontons van de brug bij het overgangspunt A door het Russische artillerievuur beschadigd, welke averij echter spoedig kon worden hersteld.

Eerst werd ingebouwd het op de voertuigen aangevoerde materieel van de divisiebruggetreinen, waarbij de pioniers in het water staande hun schragen stelden. Daarna werden, naar gebleken behoefte, aangetrokken de pontons van de korpsbruggetreinen, welke echter zoo lang mogelijk ten behoeve van het overzetten van troepen in bedrijf werden gehouden.

De bruggen waren voltooid: op het punt B te 12.50, bij A te 14.30 en bij C te 14.50. Deze arbeid vertoonde alzoo het volgende beeld:

Plaats van brugslag	Lengte der brug	Samenstelling van de brug.	Arbeids-tijd
A	352 m	13 schragen en 64 pontons	5 h 20 min
B	250 m	niet vermeld	3 h 50 min
C	297 m	8 schragen en 56 pontons	5 h 40 min

Voor de brug A moest op den noordelijken oever nog een voor voertuigen bruikbare toegangsweg worden gemaakt, hetgeen in den harden en steenachtigen leemgrond een zwaren arbeid van 2 uren vorderde, waarbij de eerste 500 Russische krijgsgevangenen werden te werk gesteld.

Onder bescherming van een kunstmatigen nevel werd op omstreeks 1.5 km boven deze brug — welke, als zijnde de verst stroomopwaarts gelegene, het meest aan tegenmaatregelen van Russische zijde was blootgesteld — dwars over de rivier een afsluiting van balken gemaakt tot het tegenhouden van b.v. drijvende mijnen (waarvan er overigens enkele met behulp van gewerschoten tot zinken werden gebracht).

Alle drie bruggen waren vierboordig en geschikt voor het verkeer met veld-artillerie en 15 cm houwitser. Voor vrachtautomobielen, 21 cm mortieren en de zwaarste legervoertuigen werd terstond na de voltooiing van de brug B onmiddellijk stroomafwaarts daarvan samengesteld een zwaar vlot van 6 pon-

tons met verdubbelden bovenbouw, hetwelk van de brug af werd gesleept en te 17.30 in dienst kon worden gesteld.

Nadat te 11 uur de eerste Russische stelling was vermeesterd, waren de Duitsche troepen den opmarsch begonnen tegen de tweede stelling, het hun voor den eersten dag toegewezen aanvaldoel, hetwelk te half 4 ruimschoots was overschreden. Tegen den avond waren reeds 5 divisieën op den noordelijken oever ingezet en was eene veel ruimere dan de bevolen bruggehoofdstelling ingenomen.

Des nachts ging ook zware artillerie naar den vijandelijken oever over, zoodat den volgenden dag de voorgenomen opmarsch kon worden voortgezet en den 3en September Riga in Duitsche handen viel.

Voor het opvoeren van krijgsbenoodigdheden zou volgens den opzet boven de pontonbrug B een jukbrug voor een normaalspoorlijn worden gebouwd. Aangezien echter de gesteldheid van den rivierbodem ter plaatse het inheien van jukpalen onmogelijk maakte, besloot men, ten behoeve van het gewone verkeer even stroomopwaarts van de brug B een nieuwe (eveneens vierboordige) pontonbrug te slaan en eerstgenoemde geschikt te maken voor het verkeer met een veldspoorweg (spoorwijdte 0.60 m).

Daarvoor maakten de hooge en steile oevers en de wisselende rivierstanden noodzakelijk schraagvakken, welke snel omhoog en omlaag konden worden gebracht om een geleidelijken overgang van de schraagbrug naar de pontonbrug te verzekeren en om te voorkomen, dat bij daling van den waterstand de uiterste pontons bij zware belasting aan den grond zouden komen. Daarom werd ook de eerste drijvende tusschenondersteuning samengesteld uit twee gekoppelde pontons. Voorts werd de brug omgebouwd tot een zesboordige met 9 liggers, welke alle werden gesjord. Daarbij werden de rails in het (dubbele) brugdek verzonken, zoodat de brug tevens voor gewoon verkeer kon dienen. Om haar mede aan andere doeleinden te kunnen dienstbaar maken, werd naast het gewone brugdek nog aangebracht een hulpdek, hetwelk als jaagpad kon worden benut en waarvan ook door kleinere troepenafdeelingen en zelfs door ruiters kon worden gebruik gemaakt.

Deze brug heeft ondanks hooge waterstanden en ijsgang gedurende bijna 2 maanden belangrijke diensten bewezen. Groote hoeveelheden personen en goederen zijn daarover vervoerd, op sommige dagen tot 1200 man (hetgeen overigens niet zoo bijzonder hoog voorkomt) en 1450 t. In totaal heeft de veldspoorweg daarover 43.000 man en 26.000 t verplegingsbehoeften, pioniermaterieel e.d. voor de troepen in het noorden aangevoerd. Den 4en December werd zij door ijsgang ten deele vernield en overigens afgebroken.

De tot vervanging van de oorspronkelijke brug B geslagen brug verkreeg een lengte van 302 m en werd, met gebruikmaking aan het noordelijk uiteinde van noodmaterieel, samengesteld uit 51 schragen en 16 pontons. Toen bij het wassen van de rivier op den 6en December het water tot dicht onder den onderkant van de liggers was gerezen en de stroomsnelheid tot 2 m/sec was toegenomen, moest zij worden afgebroken.

Weggeslagen schragen dreven toen tegen de andere pontonbrug en namen de kabels van de bovenstreamsche ankers daarvan mede onder de brug. Deze boog tengevolge daarvan in haar geheel in stroomafwaartsche richting door, zoodat aanvulling van de verankering noodzakelijk was om haar voor wegslaan te behoeden.

Enkele dagen na den overgang werd de pontonbrug C stroomafwaarts overgebracht naar Riga; te harer vervanging werd den 13en September de bouw

van een vlotbrug aangevangen. (Volgens andere gegevens zou hier sprake zijn geweest van een gierpont).

Deze brug werd geslagen aan de punt van het eiland Elster; omdat n.l. de rivierbodem aldaar een slechten ankergrond vormde, terwijl voor dit brugtype goede verankering een eerste vereischte is, kon nu door verankering aan den vasten wal aan het genoemde bezwaar worden tegemoet gekomen. De brug was den 5en November (dus eerst na 7½ week) voltooid en heeft zich uitnemend gehouden ondanks tal van moeilijkheden als de tot 3 m/sec stijgende stroomsnelheid, afdrijvende boomstammen en booten, welke in haar ankercabels verward geraakten, e.d. Wel boog zij af en toe in de lengterichting door, doch de pioniers slaagden er in, haar in stand te houden. Ook in het begin van de drijfperiode (24 November) hield zij zich nog staande; eerst toen de rivier over vrijwel haar volle breedte met ijs bezet geraakte, werd de brug (op 4 December) vernield.

GERAADPLEEGDE BRONNEN.

- Unsere Pioniere im Weltkriege.* — Uitg. Kyffhäuser Verlag, Berlijn, 1920.
 WÖRLEN. *Die Pioniere bei Flussübergangen im Weltkriege.* — Techn. u. Wehrm. 1922.
 VON WACHENFELD. *Der Düna-Uebergang der 8. Armee im September 1917 und die Einnahme des Brückenkopfes von Riga.* — Wissen u. Wehr 1923.
 NORMAND. *Franchissement des fleuves en présence de l'ennemi.* — Uitg. Fournier, Parijs, 1924.
 HEAVY. *German crossing of the Duna river.* — Mil. Engineer 1925.
 SCHWARTE. *Der Grosze Krieg 1914—1918. III Teil. Der deutsche Landkrieg. Vom Winter 1916/17 bis zum Kriegsende.* — Uitg. Mittler & Zn., Berlijn, 1925.

Bijlage.

Armee-Ober-Kommando (A.O.K.) 8.

Pi/1a Geheim.

2674/17 op.

Onderwerp:

Overgang.

Algemeen Hoofdkwartier, 24-8-1917.

Door officier geschreven.

PIONIERBEVEL VOOR „NORDABWEHR”.

1. Pioniertechnische leiding¹): Majoor STIEBLER; ressorteert onder het General-kommando 51.
  2. Te zijner beschikking:
    - a. Leidende pionierofficier¹): Kapitein LICHNOK.
    - b. Pioniercompagnieën:
      - 2 compagnieën²) om terstond de 19e Reserve-Divisie over te zetten;
      - 7 compagnieën.
    - c. Brugmaterieel:
      - 3 korpsbruggetreinen;
      - 5 divisiebruggetreinen.
    - d. Compagnieën werkers:
      - 2 compagnieën.
- voor het b r u g s l a g p u n t B (bij Duja bewesten het eiland Borkowitz):

- a. Leidende pionierofficier: Kapitein VONWERDEN.
- b. Pioniercompagnieën:
2 compagnieën om terstond de 14e Beiersche Divisie over te zetten;
7 compagnieën.
- c. Brugmaterieel:
3 korpsbruggetreinen;
4 divisiebruggetreinen.
- d. Compagnieën werkers:
2 compagnieën.
voor het brugslagpunt C (boven Dunhof):
- a. Leidende pionierofficier: Kapitein ROTTEN.
- b. Pioniercompagnieën:
2 compagnieën om terstond de 2e Garde-Divisie over te zetten;
7 compagnieën.
- c. Brugmaterieel:
3 korpsbruggetreinen;
4 divisiebruggetreinen.
- d. Compagnieën werkers:
2 compagnieën.
3. Inrichten van rivierversperringen.
- a. 1 pioniercompagnie;
b. 1 divisiebruggetrein;
c. 1 compagnie werkers.
Leiding door den compagniescommandant.
4. Reserve.
- a. 1 pioniercompagnie;
b. 1 divisiebruggetrein;
c. 1 compagnie werkers.
5. Ter beschikking van de, na beëindiging van den brugslag overgaande divisieën komen de daartoe behoorende pioniercompagnieën, zoodra deze door den leidenden pionierofficier worden vrijgegeven.
6. Als compagnieën belast met den brugdienst blijven:
bij de brug I (Groep KATHEN) — 1 pioniercompagnie;
bij de brug II (Groep BERRER) — 1 pioniercompagnie;
bij de brug III (Groep RIEMANN) — 1 pioniercompagnie.
Bovendien worden van de vrijkomende pioniercompagnieën aan de Groepen toegewezen:
Groep KATHEN — 1 pioniercompagnie;
Groep BERRER — 2 pioniercompagnieën;
Groep RIEMANN — 1 pioniercompagnie.

¹⁾ Punt 23 van het (na-oorlogsche) voorschrift *Brückenbau I. Kampf um Flüsse* luidt:
„In grösseren Verhältnissen übernimmt der älteste Pionieroffizier das technische
„Vorbereiten und Leiten des ganzen Unternehmens (Leitender Pionieroffizier).“

Punt 35 van hetzelfde voorschrift:
„Der älteste mit dem technischen Leiten des Uebergangs beauftragte Pionieroffizier
„(Leitender Pionieroffizier) setzt in grösseren Verhältnissen ältere Pionieroffiziere als
„Unterbefehlshaber für das Uebersetzen (Leiter des Uebersetzens) und den Brückenschlag
„(Leiter des Brückenschlages) ein.“

²⁾ In het oorspronkelijke bevel worden uit den aard der zaak alle onderdeelen met aanduiding van naam en nummer vermeld. Kortheidshalve wordt hier met het aangeven van de aantallen eenheden volstaan.

7. Vier pioniercompagnieën blijven, nadat zij van den arbeid aan den brugslag en aan de rivierversperring zijn vrijgekomen, ter beschikking van het A.O.K.

8. De ingevolge punt 2 bij de brugslagpunten ingedeelde compagnieën werkers blijven ter beschikking van de Groepen.

Ten aanzien van de toewijzing van verdere compagnieën werkers en wegentroepen wordt een bijzonder bevel uitgegeven.

9. Niet ingebouwd worden, doch blijven onmiddellijk beschikbaar voor den opmarsch:

voor de Groep BERRER (brug II) — 3 divisiebruggetreinen	} 5 divisiebruggetreinen gereed-gesteld.
voor de Groep RIEMANN (brug III) — 2 divisiebruggetreinen	

Voor het aantrekken van meer divisiebruggetreinen geven de Groepen de vereischte bevelen en berichten dienaangaande aan het A.O.K.

10. De Majoor STIEBLER is na voltooiing van de bruggen ter beschikking van het A.O.K.

De terugkeer van de leidende pionierofficieren naar hunne divisieën heeft plaats op last van het A.O.K.

Op last:

De Chef van den Generalen Staf,
(get.) v. SAUBERZWEIG.

NIEUWE UITGAVEN

La reconstruction du droit de la guerre door prof. DE LA PRADELLE, kolonel dokter VONCKEN en F. DEHONSSE. Uitgegeven: Parijs, *Les éditions internationales*, 4bis Rue des écoles; Brussel, *Emile Brusylant* 67 Rue de la Régence en Luik *Office international de documentation de médecin militaire*.

De laatste jaren kwam op de internationale congressen der militaire artsen en apothekers steeds het streven tot uiting de verschrikkingen van den oorlog te beperken. Dit boekwerk geeft de geschiedenis weer van de periode die begonnen is bij het CONGRES TE MADRID in 1933, waar de wensch te kennen werd gegeven, in oorlogstijd, „des villes sanitaires et des villes de securité” te scheppen teneinde de burgerbevolking beter te beschermen. Daarvan is in 1934 te MONACO op initiatief van den prins LOUIS II VAN MONACO een medisch-juridische commissie te zamen gekomen, die een vijftal ontwerp verdragen heeft vervaardigd, welke men kan vinden in het boekje „*Vers l'humanisation de la guerre*” uitgegeven in 1934 als bijlage van het „*bulletin international de médecine militaire*”. Op het CONGRES TE LUIK in 1934, dat te BRUSSEL in 1935 zijn de studies voortgezet van dit z.g. „*projet de Monaco*”. Tenslotte is in Februarije 1935 te MONACO door een medisch-juridische commissie besloten tot de oprichting van een „*Association pour la protection internationale de l'humanité*”. Deze vereeniging stelt zich ten doel mede te werken met alle middelen om te trachten oorlogen te voorkomen en indien een oorlog zou uitbreken om de verschrikkingen en het lijden te beperken. Haar taak omvat eigenlijk een geheele herziening van het oorlogsrecht. Hoe lofwaardig dit streven ook zij, een bezwaar hiertegen — een bezwaar trouwens dat gericht is tegen alle werkzaamheden vermeld in het boekwerkje — is dat men steeds spreekt van „*les aspects médicaux et juridiques*”, dat het diplomaten, juristen en artsen zijn die de oorlogsregelen opstellen zonder daarbij voldoende rekening te houden met de *militaire belangen*. Het „*projet de Monaco*” geeft daarvan verschillende voorbeelden. Dit is echter te verbeteren. Het blijft de verdienste van het „*Office international de documentation de médecine militaire*” en van zijn onvermoeiden directeur, den kolonel dokter VONCKEN, dat het vraagstuk van de herziening van het oorlogsrecht weder belangstelling heeft verkregen ter bescherming van burgerbevolking en oorlogvoerenden.

N.

DE ARTILLERIE VOOR RECHTSTREEKSCHEN STEUN BIJ EEN AANVAL OP EEN HWS.

(Stafblad 1: 50.000, Breda, uitgave 1921)

DOOR G. J. LE FEVRE DE MONTIGNY

Eerste-luitenant 2 R.V.A.

IV (vervolg van blz. 313).

De Verkenningen en het Voorbereiden der stellingen.

Wij hebben gezien, dat C.-17 R.A. in zijn bevel van 26 October (zie blz. 234) bepaalde:

1e. dat de verwisselstelling in den nacht van 26/27 Oct. moet worden ingenomen en dat de afdeelingen aldaar, bij het aanbreken van den dag tot vuren gereed moeten zijn;

2e. dat na de 1e inleidende beschieting de afdeelingen deze stelling, met uitzondering van 1 sectie, onmiddellijk zullen verlaten en zich naar een afwachtingsopstelling, in het bedekte terrein O. van den kunstweg Tilburg—Riel, zullen verplaatsen;

3e. dat vervolgens de voorloopige stelling in den nacht van 27/28 Oct. zal worden betrokken;

4e. dat de 2e inleidende beschieting kort voor- of bij het aanbreken van den dag op 28 Oct., uit deze stelling zal worden afgegeven.

Daar in beide gevallen het vuur bij het aanbreken van den dag moet kunnen worden geopend en er dus geen gelegenheid bestaat de richting der vuurmonden bij daglicht te verbeteren, moeten de *verkenningen* zoover worden doorgevoerd, dat de stukken des nachts alleen nog maar op de aangegeven plaatsen en in de vooraf uitgezette richtingen moeten worden gebracht.

Het is wel zeer waarschijnlijk, dat C.-17 R.A. bij zijn verkenning — die ten slotte alleen ten doel heeft een indruk van het stellinggebied te verkrijgen — zich door zijn Afd. Cn. heeft doen vergezellen. Aannemende dat deze verkenning onmiddellijk bij het licht worden (ongeveer 6.00) is aangevangen, dan kan C.-II-17 R.A. dus te ongeveer 7.30 voldoende aanwijzingen hebben verkregen, om met de eigen verkenning te beginnen.

Hij heeft dan ook bevolen, dat de Afd. Staf en de beide Bt. Cn. zich te 7.30 op de orderplaats — N. punt boschperceel vt. 29-69, 25-50 — zullen bevinden, terwijl de commandogroepen der batterijen te 8.15 aldaar aanwezig zullen zijn.

Met opzet heeft de Afd. C. hier niet de Officiëren toegevoegd der Btn., doch de Bt. Cn. zelve met de Afd. staf mede naar voren ontboden. Waar de batterijen in het legeringsgebied zijn achtergebleven en de Bt. Cn. hiermede op dit oogenblik dus geen bemoeienis hebben, kan hiertegen geen enkel bezwaar bestaan.

Bovendien heeft C.-II-17 R.A. zich tevoren de vraag gesteld of het noodig —

en zelfs wel gewenscht is zooveel personeel naar voren te ontbieden. Het feit dat aanzienlijke voorbereidingen, voor een tweetal betrekkelijk ver uit elkaar gelegen stellingen moeten worden getroffen, heeft hem echter doen besluiten zijn geheele staf, met uitzondering van de wachtmeesters V.R.D. (vuuregelingsdienst), de radiosectie en den bevelsmiddelenwagen, mede te nemen.

Te 7.30 op de orderplaats komende, heeft C.-II.17 R.A. zich voor oogen gesteld hoe hij in algemeenen zin de afdeeling zal opstellen, zonder nochtans de nauwkeurige plaats der batterijen te hebben vastgesteld. Achtereenvolgens zal hij dus:

- die verkenningen doen aanvangen, die met de juiste plaats der batterijen geen onmiddellijk verband houden;
- de plaats der batterijen vaststellen;
- de overige werkzaamheden doen verrichten, waarbij uiteraard in de eerste plaats aandacht aan de verwisselstelling en eerst daarna aan de voorloopige stelling zal worden besteed.

Hij geeft thans de volgende **bevelen**:

1. *Aan den Commandant der vereenigde G.T.*

De vereenigde G.T. zal in den nacht van 26/27 Oct. worden opgesteld in het bedekte terrein nabij Bouwlust (vt. 32—68), W. van den kunstweg. U verkent de opstelling aldaar en rapporteert mij zoo spoedig mogelijk omtrent:

a. legeringsmogelijkheid;

b. noodig geachte voorzieningen voor het drenken der paarden.

Een wachtmeester verkenners wordt aan U toegevoegd.

2. *Aan den Luitenant Verkenners I.*

U verkent een tegen zicht gedekte afwachtingsopstelling voor de batterijen in het bedekte terrein O. van den kunstweg Tilburg/Riel, voor zoover in het vak van 4 R.I. gelegen, van waaruit, na het invallen der duisternis, de voorloopige stelling zal worden betrokken. U rapporteert mij omtrent de mogelijkheid de paarden uit de Katsbogt te drenken.

Een wachtmeester verkenners wordt aan U toegevoegd.

3. *Rapport.*

Rapporten omtrent gehouden verkenningen worden ingewacht op mijn cp., welke wordt gevestigd aan den kunstweg Tilburg/Riel ter hoogte van het boschperceel Kwadenhoek.

Deze bevelen gegeven hebbende, begeeft de Afd. C., vergezeld van zijn Luit. Adjudant, de Luit. V.R.D., de Luit. Verkenners II, de Luit. T.M.D. (terreinmeetsdienst), de C.-Vbd.A. en de beide Bt. Cn. zich naar het stellingsterrein, onmiddellijk O. van het boschperceel de Sijsten, waar hij de plaatsen der batterijen nader verkent en aan de Bt.Cn. aanwijst. Het overige personeel van den Afd. Staf blijft in het bedekte terrein achter.

Tijdens deze verkenning overweegt hij, dat aangezien uit de verwisselstelling slechts gedurende korten tijd wordt geschoten, het geen zin heeft een volledige cp. achter deze stelling in te richten, die dan later weder achterwaarts zou moeten worden verplaatst.

Voor wat betreft de waarneming realiseert hij zich dat de hem door C.-17 R.A. ter beschikking gestelde wp. op hoogte 17,6, zoover zijwaarts ten opzichte van de schootsrichting is gelegen, dat het regelen van het vuur op de nabij gelegen hindernissen van hieruit wel zeer moeilijk wordt. Hij besluit dan ook voor deze vuren naar een andere waarnemingsmogelijkheid uit te zien en de hoogte 17,6

— die naarmate het vuur op grooteren afstand moet worden afgegeven, zich beter voor de vuurleiding leent — voor andere doeleinden te gebruiken.

In de eerste plaats geeft hij nu het volgend (mondeling) bevel aan de beide Bt.Cn., zoodat deze eveneens hunne werkzaamheden kunnen aanvangen. De officieren van den Afd. Staf, die hierbij tegenwoordig zijn, worden dus tevens omtrent den algemeenen gang van zaken ingelicht. ¹⁾

BEVEL.

1. In den nacht van 26/27 October wordt een *verwisselstelling* ingenomen, van waaruit bressen in 's vijands hindernissen zullen worden geschoten. De plaatsen der batterijen zijn U in het terrein aangewezen.

Op mijn bevel zal de Afd. deze stelling verlaten — met uitzondering van de rechter sectie der linker batterij, die in de stelling achterblijft voor het onderhouden van de geschoten bressen — en zich opstellen in een *afwachtingsopstelling* in het bedekte terrein O. van den kunstweg Tilburg/Riel. De juiste plaats van deze opstelling zal door mij nader worden aangegeven.

In den nacht van 27/28 Oct. wordt vanuit de afwachtingsopstelling de *voorloopige stelling*, O. van de spoorbaan Tilburg/Riel betrokken. De plaats der batterijen aldaar wordt door mij nader verkend en in het terrein door afd. stellingvlaggen aangegeven.

C.-re.bt. verkent bovendien nabij de voorloopige stelling, een *hulpstelling* voor 1 stuk, welke stelling onmiddellijk na het verlaten van de verwisselstelling wordt betrokken.

2. Zoowel nabij de verwisselstelling als nabij de voorloopige stelling wordt door mijn zorg een *reserve stelling* voor 1 batterij verkend.

3. Uit alle stellingen moet *vuur* kunnen worden gebracht van 300 m vóór de lijn der eigen voorste troepen, tot 500 m W. van den landweg, welke door de eerste S van Hooge Vossenbergh in N. richting loopt (lijn D.G. 1)

4. De *nulpunten* der batterijen alsmede de *hoofdrichtingen* (kaarthoek 51.50) worden door den T.M.D. bepaald en uitgezet.

5. In de verwisselstelling wel-, in de voorloopige stelling geen *caissons* in de stellingen. De *munitie* wordt tevoren in de stellingen gereed gelegd.

6. Het verkennen van een opstellingsplaats voor de *voorwagens*, wordt, voor wat de verwisselstelling betreft, aan de Bt.Cn. overgelaten.

In de voorloopige stelling worden de *voorwagens*, waarbij tevens de *caissons der batterijen*, alsmede de *paarden* van mijn Afd. Staf en van de commando-groepen der batterijen, in de oorspronkelijke afwachtingsopstelling geplaatst. De op- en afmarschwegen van deze opstelling naar de voorloopige stellingen worden door mijn zorg verkend en op duidelijke wijze aangegeven ²⁾.

7. *G.T.* in het bedekte terrein bij Bouwlust, W. van den kunstweg. De opstelling wordt door mij verkend.

8. Voor het innemen en verlaten van de verwisselstelling wordt gebruik gemaakt van den kunstweg Tilburg—Riel—Zandeinde. ³⁾

9. C.-li.bt. richt een *w.p.* in, in een van de hooge boomen onmiddellijk achter

¹⁾ Aangenomen is dat de tactische toestand, alsmede het beloop van de vijandelijke frontlijn en van de lijn waarin gevechtaanraking werd verkregen, bekend zijn.

²⁾ Deze opdracht wordt aan den Luit. Verkenners I verstrekt, wanneer hij rapport omtrent de afwachtingsopstelling heeft uitgebracht.

³⁾ Zie het bevel van C.-17 R.A. Aangezien dit vrijwel de eenig bruikbare overgang over den spoorbaan is, is hieromtrent overleg met C.-II Div. gepleegd.

de batterij, van waaruit een goed uitzicht op de vijandelijke hindernissen kan worden verkregen. Hiervoor komt te 12.00 eenig personeel van 1 C.P. bij St.Pl. (vt. 28-69) ter beschikking.

C.-re.bt. verkent voor hetzelfde doel een wp. meer naar voren.

10. De *cpn. der Bt.Cn.* nabij de batterijen.

Mijn cp. wordt gevestigd aan den kunstweg Tilburg/Riel ter hoogte van het boschperceel Kwadenhoek. Gedurende het schieten van bressen bevindt ik mij nabij de wp. (tevens cp.) van C.-li.bt.

11. *Graafwerk* in de stellingen uitsluitend bij duisternis te verrichten. Bijzondere aandacht dient te worden besteed aan het maken van munitiegeulen en van eenvoudige, zoo eenigszins mogelijk scherfvrije dekkingen voor het personeel. Deze laatste in de eerste plaats in de verwisselstelling. Bij alle werkzaamheden staat een goede maskeering, in het bijzonder van de vuurmonden op den voorgrond.

Na aldus aan de Bt.Cn. een opdracht te hebben verstrekt, geeft C.-II.17 R.A. de volgende **orders aan zijn Afd. Staf:**

1. *De Luitenant Adjudant* richt mijn cp. in. Deze wordt gevestigd aan den kunstweg Tilburg/Riel, nabij boschperceel Kwadenhoek.

2. *De Luitenant V.R.D.* begeeft zich naar hoogte 17,6, oriënteert zich in het terrein en treft de noodige voorbereidingen om als Afd. Officier het vuur van de Afd. te kunnen leiden en eventueel den aanval, op eigen initiatief, met vuur te kunnen ondersteunen, indien hem dit door eigen waarneming van het gevecht gewenscht voorkomt. Hij vervaardigt een panoramaschets en dient een uitzichtschets in op mijn cp.

3. *De Luitenant Verkenner II* verkent een reserve stelling nabij de verwisselstelling en deelt de plaats daarvan aan den Luit. T.M.D. mede. Vervolgens meldt hij zich op mijn cp. voor het verkennen van een reserve stelling nabij de voorloopige stellingen.

4. *De Luitenant T.M.D.* bepaalt de nulpunten der batterijen en zet de hoofdrichtingen uit (kaarthoek 51.50).

Hierbij te werken in de volgorde:

- a. verwisselstelling met daarbij behorende reserve stelling;
- b. hulpstelling;
- c. voorloopige stelling;
- d. reserve stelling.

De werkzaamheden in de stellingen ad. a moeten heden voor het invallen van de duisternis —; die in de stelling ad. b 27 October voor 15.00; die in de stellingen ad. c en d 27 October voor het invallen van de duisternis voltooid zijn.

5. *C.-Vbd.A.* verbindt:

a. In de verwisselstelling; mijn tijdelijke cp. (bij die van C.-li.bt.) met die van C.-re.bt.

b. In de voorloopige stelling; mijn cp. a/d. kunstweg Tilburg/Riel, met de cpn. der batterijen en met den wp. op hoogte 17.6.

Naar aanleiding van het bovenstaande moge nog worden opgemerkt, dat C.-II-17 R.A. dus geen maatregelen neemt voor *verbinding met de infanterie*. Dit is in dit geval niet de taak van den Afd. C, doch van den R.C. Immers 17 R.A. is aangewezen voor rechtstreekschen steun van 4 R.I., d.w.z. dat op verzoek van C.-4 R.I. beide afdn. zoowel in het eene- als in het andere bats. vak vuur moeten kunnen brengen. Er is dus *niet* voor elk voorbat. een afd. voor rechtstreekschen steun aangewezen, hetgeen m.i. geheel in overeenstemming is met

het gestelde in I.R. IIA punt 43, waarin o.a. wordt gezegd: „De rechtstreeksche steun wordt *in den regel verleend aan een regiment infanterie door een of meer afdeelingen* artillerie, in het laatste geval al dan niet vereenigd tot een groep.”

Deze wijze van steun verleen en heeft het voordeel, dat men een krachtig vuur kan ontketenen op die plaatsen waar art. steun het meest noodig is. Evenwel moet de infanterie in voorste lijn vermoedelijk langer op het gevraagde artillerievuur wachten, want inplaats van het vuur rechtstreeks aan den betrokken Afd.C. aan te vragen, moet het verzoek van den B.C. nu via C.-4 R.I. en C.-17 R.A. de artillerie bereiken.

Dit nadeel zal zich echter in de practijk minder ernstig doen gevoelen, daar de cpn. van een B.C. en van den C. eener, hem voor rechtstreekschen steun toegewezen Afd., veelal toch niet in elkaars onmiddellijke nabijheid kunnen worden gevestigd, omdat nu eenmaal de Afd. C. zich niet te ver van zijn Afd. kan verwijderen om een goede bevelvoering niet in gevaar te brengen, (vergelijk I.R. IIA punt 44b).

Er is echter geen enkel bezwaar de cpn. van C.-4 R.I. en C.-17 R.A. samen te voegen, ¹⁾ de bevelvoering over de Afdn. is immers verzekerd. Op deze wijze ontstaat dus persoonlijk overleg tusschen de samenwerkende Cn., hetgeen m.i. ruimschoots opweegt tegen het nadeel, dat het artillerievuur iets later zal worden afgegeven.

Voor goede samenwerking met de B.Cn. detachteert C.-17 R.A. een artillerie inlichtingsgroep bij elk voorbataljon. Met deze groepen wordt een telefonische verbinding over het infanterie-net tot stand gebracht, doordat C.-17 R.A. zijn centrale doet aansluiten op de regimentscentrale van 4 R.I., terwijl de beide A.O.I. hun toestel op de centrale van het voorbataljon aansluiten.

Voor wat betreft de *opdracht aan den T.M.O.*, is de Afd. C. zich bewust een zeer ruim gebruik van den T.M.D. te hebben gemaakt, ruimer dan in het voorschrift, dat in punt 78 slechts spreekt over het bepalen van stelling- en oriënteringspunten, wordt aangegeven.

Nochtans meent hij dat de gegeven opdracht gerechtvaardigd is, in aanmerking genomen, dat voor de werkzaamheden bijna 2 dagen beschikbaar zijn en hij, voor een juiste ligging der vuren op 28 October, op een goede topografische vuurvoorbereiding is aangewezen. De aanval toch, wordt op 28 Oct. kort na het aanbreken van den dag ingezet. De inleidende beschieting van U-10 tot U moet dus gedurende de ochtendschemering worden afgegeven, d.w.z. practisch zonder waarneming. Een goede vuurvoorbereiding, gebaseerd op nauwkeurige nulpunten, juiste richtingen en goede weergegevens is noodzakelijk.

In hoeverre de T.M.O. in staat zal zijn aan de hem verstrekte opdracht te voldoen, is afhankelijk van het aantal getrianguleerde punten dat hem ter beschikking staat en van het aantal punten waarvan de coördinaten door de Triangulatie-afdeeling (T.A.) zullen worden bepaald. Voor wat betreft het eerste, verschaft het „*R e g i s t e r g e t r i a n g u l e e r d e p u n t e n*” hem gegevens. Voor wat betreft het laatste, hieromtrent heeft de D.G.A.C. in zijn artillerie-bevel aanwijzingen verstrekt, onder mededeeling dat bijv. gegevens na 14.00 zijn te verkrijgen bij de rekgroep, gevestigd nabij R.C.K. Riel. Deze aanwijzingen zijn door den D.A.C. in zijn artillerie-bevel overgenomen en ter kennis van de onder-commandanten gebracht.

Het uitzetten van de hoofdrichtingen zal den T.M.O. niet moeilijk vallen,

¹⁾ C.-17 R.A. heeft dit dan ook zoo in zijn bevel geregeld (zie blz. 236).

daar hij in de verwisselstelling de kaarthoek van den landweg W. van St. Pl. in de richting N/Z; in de voorloopige stelling de kaarthoek van den spoorbaan kan bepalen en ten opzichte hiervan de hoofdrichtingen kan uitzetten ¹⁾.

Nemen wij aan dat door de T.A. het snijpunt van landwegen vt. 28—68, 84—77 en één der km-palen aan de spoorbaan worden getrianguleerd, dan kunnen van hieruit, met slagen, op eenvoudige wijze de nulpunten der batterijen worden bepaald. Het feit dat de juiste gegevens van deze getrianguleerde punten eerst te 14.00 bekend zijn behoeft geen vertraging te geven, daar de T.M.O. de Δx en Δy van de gevraagde nulpunten ten opzichte van deze, aanvankelijk willekeurig aangenomen, punten kan bepalen, waarna — nadat de juiste gegevens zijn verstrekt — de juiste coördinaten worden bepaald.

De nulpunten der batterijen worden door den T.M.D. in het terrein met een piket aangegeven, terwijl de hoofdrichtingen door piketten op de plaatsen van baak en hulpbaak worden aangeduid. Door het aangeven van beide bakken, worden fouten, die ontstaan doordat de opzet van den richtingsvuurmond niet absoluut nauwkeurig boven de piket is gebracht, vermeden.

Het aangeven van de plaatsen van de overige stukken der batterijen en van de richtingen daarvan, wordt aan de betrokken Bt.Cn. overgelaten.

Omtrent de vraag of het gewenscht is ook de richting van deze stukken te voren door piketten aan te geven, loopen de meeningen uiteen. Sommigen geven hieraan de voorkeur. Anderen meenen dat men minstens even snel en nauwkeurig de vuurmonden bij nacht kan evenwijdig stellen. Het wil mij voorkomen dat het in deze gewenscht is de Bt.Cn., die toch voor de juiste opstelling en richting van hun batterij verantwoordelijk zijn, geheel vrij te laten.

(Wordt vervolgd).

¹⁾ Er zij op gewezen, dat de T.M.D. van 17 R.A. niet over een kompasrichttoestel beschikt.

NIEUWE UITGAVEN

Napoleon, door LOUIS MADELIN. Collection „Les constructeurs”, 92, Rue Bonaparte. Uitg. Dunod, Parijs. Prijs 15 fr.

De serie „les constructeurs” voert aan den mensch van heden, die verscheidene statenbouwers aan het werk heeft gezien en ziet, zonder hun arbeid nog objectief te kunnen beoordeelen, de scheppingen voor oogen van de statenbouwers uit het verleden. Onder hen was NAPOLÉON ongetwijfeld een der grootste. De veldheer treedt hier op den achtergrond, zijn veldtochten worden slechts aangestipt als middelen om staatkundige composities te bereiken of te behoeden. In een reeks beelden doet MADELIN de scheppingen op het gebied van bestuur, administratie, wetgeving, financiën, onderwijs, economie, openbare werken, enz. oprijzen van den man, die van zichzelf getuigde „Je suis de la meilleure race des Césars, celle qui fonde”. Wij zien hem eerst het in anarchie verkeerende Frankrijk herscheppen, dan het Westersch Keizerrijk van KAREL DE GROOTE doen herrijzen, daarop de fundamenten leggen voor een organisatie van Europa, om tenslotte te worden bedolven onder zijn onvoltooid ineenstortende schepping. Het treft wederom hoe dit alles zich afspeelde in slechts 12 jaren (1802 instelling van het Consulaat, 1814 val van het Keizerrijk) en werd verricht door een man, die nimmer meer dan enkele maanden in vrede in zijn hoofdstad vertoefde.

Hoewel niet van specifiek militair belang meenden wij deze nieuwe studie over den grooten „Constructeur d'état” toch onder de aandacht van onze lezers te moeten brengen, overtuigd, dat hiervoor in dezen kring belangstelling zal bestaan.

C.

MEENINGEN VAN ANDEREN

In de Mei-aflevering 1936 van DE MILITAIRE SPECTATOR lazen wij het zeer belangrijke artikel over „Strategische overvallen” door X.

In het laatste gedeelte, C, „De te nemen afweermaatregelen” worden de denkbeelden ontwikkeld, die tot het gewenschte doel leiden, waarbij vooral het systeem, onder III genoemd, als het belangrijkste de aandacht trekt. Dit toch is ook het systeem, dat aan de Fransche en Belgische oostgrens wordt toegepast en waaraan men in die landen blijkbaar veel waarde hecht.

In aansluiting daaraan mogen wij nog een denkbeeld aan de hand doen, dat zeker ook geld zal kosten, doch dat, gecombineerd met dat onder III, een strategische overval beslist tot mislukking zal doemen.

In het ontwikkelde systeem bepaalt X zich tot het defensief en aangezien *verdediging alleen leidt tot ondergang* of echec, moet de verdediging gepaard gaan met aanval, zooals ook overal elders in de tactiek dit beginsel gehuldigd wordt. *De overrompelde moet dus aanvallen en wel met dezelfde middelen, als die, welke de overrompelaar toepast.* Dit past geheel in het systeem van de technische uitvoering van een strategischen overval, zooals die op blz. 175 is ontwikkeld.

Hoe is aanvallen in dit geval mogelijk?

In het hart van het land moeten afdelingen snelle, beweeglijke troepen met pantserwagens, motorrijders, motormitrailleurs en licht geschut op auto's te allen tijde in enkele uren gereed zijn, om, gesplitst in kleine colonnes, binnen 12 uren naar willekeurige punten aan de grens een overrompelenden vijand tegemoet te treden, hem een gebiedend halt toe te roepen en hem daarna, in vereeniging met anderen terug te werpen even snel, als hij gekomen is. We denken hierbij b.v. aan een dergelijke permanente organisatie bij het Korps Motordienst te Haarlem en een dito bij het Regiment Wielrijders te 's-Hertogenbosch, zoo mogelijk op nog meerdere plaatsen. (1)

Welk een moreel-versterkenden indruk zou dat zijn voor de door X bedoelde grenskorpsen, als zij weten binnen enkele uren in rug en flank te zullen worden gesteund en welk een demoraliseerenden invloed zou dit hebben op de kleine colonnes van den aanvaller, die, in plaats van steun te kunnen verwachten van eigen nevenscolonnen, elk oogenblik kunnen verwachten in front, flank of rug aangevallen te worden!

Men heeft daarmede tevens het middel om een onverhoopt door de grenskorpsen doorgebroken vijandelijke colonne (ze moeten immers onafhankelijk van elkaar doorgaan) op het oogenblik, dat deze denkt „er te zijn”, dien waan te ontnemen en onschadelijk te maken.

Wij gelooven niet te veel te zeggen, als wij op deze wijze een strategische overval tot mislukking gedoemd verklaren.

Is dit denkbeeld technisch en financieel niet te verwezenlijken? Ook dat gelooven wij niet.

Moge spoedig zowel het een als het ander tot stand komen tot heil van het vaderland, vóór het te laat is.

P. A. BANGE, Kapitein 13 R.I.

¹⁾ Waarom niet een tweede en een derde regiment wielrijders b.v. in Geertruidenberg of in Dordrecht en in Apeldoorn?

RECTIFICATIE.

In den laatsten regel van het antwoord op vraag 36 in de j.1. Augustus aflevering (blz. 323) moet voor dekkingvoorposten worden gelezen *stellingvoorposten*.

MEENINGEN VAN ANDEREN

In de Mei-aflevering 1936 van DE MILITAIRE SPECTATOR lazen wij het zeer belangrijke artikel over „Strategische overvallen” door X.

In het laatste gedeelte, C, „De te nemen afweermaatregelen” worden de denkbeelden ontwikkeld, die tot het gewenschte doel leiden, waarbij vooral het systeem, onder III genoemd, als het belangrijkste de aandacht trekt. Dit toch is ook het systeem, dat aan de Fransche en Belgische oostgrens wordt toegepast en waaraan men in die landen blijkbaar veel waarde hecht.

In aansluiting daaraan mogen wij nog een denkbeeld aan de hand doen, dat zeker ook geld zal kosten, doch dat, gecombineerd met dat onder III, een strategische overval beslist tot mislukking zal doemen.

In het ontwikkelde systeem bepaalt X zich tot het defensief en aangezien *verdediging alleen leidt tot ondergang* of echec, moet de verdediging gepaard gaan met aanval, zooals ook overal elders in de tactiek dit beginsel gehuldigd wordt. *De overrompelde moet dus aanvallen en wel met dezelfde middelen, als die, welke de overrompelaar toepast.* Dit past geheel in het systeem van de technische uitvoering van een strategischen overval, zooals die op blz. 175 is ontwikkeld.

Hoe is aanvallen in dit geval mogelijk?

In het hart van het land moeten afdelingen snelle, beweeglijke troepen met pantserwagens, motorrijders, motormitrailleurs en licht geschut op auto's te allen tijde in enkele uren gereed zijn, om, gesplitst in kleine colonnes, binnen 12 uren naar willekeurige punten aan de grens een overrompelenden vijand tegemoet te treden, hem een gebiedend halt toe te roepen en hem daarna, in vereeniging met anderen terug te werpen even snel, als hij gekomen is. We denken hierbij b.v. aan een dergelijke permanente organisatie bij het Korps Motordienst te Haarlem en een dito bij het Regiment Wielrijders te 's-Hertogenbosch, zoo mogelijk op nog meerdere plaatsen. (1)

Welk een moreel-versterkenden indruk zou dat zijn voor de door X bedoelde grenskorpsen, als zij weten binnen enkele uren in rug en flank te zullen worden gesteund en welk een demoraliseerenden invloed zou dit hebben op de kleine colonnes van den aanvaller, die, in plaats van steun te kunnen verwachten van eigen nevencolonnes, elk oogenblik kunnen verwachten in front, flank of rug aangevallen te worden!

Men heeft daarmede tevens het middel om een onverhoopt door de grenskorpsen doorgebroken vijandelijke colonne (ze moeten immers onafhankelijk van elkaar doorgaan) op het oogenblik, dat deze denkt „er te zijn”, dien waan te ontnemen en onschadelijk te maken.

Wij gelooven niet te veel te zeggen, als wij op deze wijze een strategische overval tot mislukking gedoemd verklaren.

Is dit denkbeeld technisch en financieel niet te verwezenlijken? Ook dat gelooven wij niet.

Moge spoedig zowel het een als het ander tot stand komen tot heil van het vaderland, vóór het te laat is.

P. A. BANGE, Kapitein 13 R.I.

¹⁾ Waarom niet een tweede en een derde regiment wielrijders b.v. in Geertruidenberg of in Dordrecht en in Apeldoorn?

RECTIFICATIE.

In den laatsten regel van het antwoord op vraag 36 in de j.1. Augustus aflevering (blz. 323) moet voor dekkingvoorposten worden gelezen *stellingvoorposten*.

LEVEN EN STREVEN IN DE KONINKLIJKE LANDMACHT

DE MANOEUVRES.

Voor het eerst sinds 1931, zullen in September van dit jaar weder groote legeroefeningen („manoeuvres”) worden gehouden onder leiding van den Commandant van het Veldleger.

Onze lezers zullen zich herinneren, dat, toen het bezuinigingsmes steeds dieper in onze defensie ging snijden, ook de „legeroefeningen” ten offer vielen. Hoewel met andere middelen (drie-daagsche bataljons oefeningen „met onbekende bestemming buiten de garnizoenen”, bevelvoerings-oefeningen onder den C.V.) getracht is de werkelijkheid voor de troepen en staven te doen blijven leven, heeft toch vier jaar lang de sluitsteen aan het gebouw onzer militaire opleiding ontbroken. Beschouwen wij het als een hoopgevend teeken, dat deze zoo onmisbare groote oefeningen wederom in het oefenprogramma van ons leger zijn opgenomen.

Alvorens een en ander van de „Legeroefening-1936” te vermelden, willen wij allereerst nog eens de aandacht vestigen op *het doel van deze oefeningen*, t.w.:

1. het formeeren van groote eenheden (divisiegroep, divisie, Lichte Brigade) en het oefenen van staven, troepen, treinen en hulpdiensten in het verband van deze groote eenheden;
2. het oefenen, in troepenverband, van een zoo groot mogelijk deel onzer troepenaanvoerders (reserve- en dienstplichtig kader);
3. het beoefenen van de samenwerking tusschen de verschillende wapens;
4. het zooveel mogelijk vertrouwd maken van den troep met de omstandigheden, zooals deze zich te velde voordoen (legering, voeding, enz);
5. het toetsen van de waarde van onze oorlogsverbanden, het opdoen van ervaring en het putten van de noodige lessen hieruit.

Dit jaar zal de legeroefening zich afspelen in *Westelijk Noord-Brabant, tusschen Breda en Bergen op Zoom*.

De strijd zal worden gevoerd tusschen de versterkte III Divisiegroep (deel uitmakend van het „Zuidleger” eener Blauwe Westpartij) onder bevel van den Generaal-Majoor VAN DER VIJVER eenerzijds en de versterkte Lichte Brigade (deel uitmakend van het „Brabantleger” eener Roode Oostpartij) onder bevel van den Generaal-Majoor FABIUS anderzijds.

Het geheel zal staan onder de persoonlijke leiding van den Luitenant-Generaal Jhr. RÖELL, Commandant van het Veldleger, terwijl als hulpleiders zullen optreden de Generaal-Majoor VAN ANDEL (Hoofd hulpleider, tevens hulpleider bij de Blauwe Partij), Kolonel VAN DEN BENT (hulpleider bij de VI Divisie), Luit.-Kol. SCHMIDT (hulpleider bij de V Divisie) en Kolonel Jhr. ALTING VAN GEUSAU (hulpleider bij de Roode Partij).

Aan de oefening zullen deelnemen:

Bij de *Blauwe Partij*:

St.K. — III D.G.; Vbd A. — III D.G.;

III Verk. A. (bestaande uit St., 3 res. E. H., 13 E. W., 14 E. W., M. E. en S. paw.);

II Afd. A.; III—15 R.A.;

III Lu. A.; 6 Comp. lu. mitr.;

V Divisie (alleen het St. K.);

VI Divisie, bestaande uit:

St.K.—VI Div.; Vbd. A.—VI Div.; 6 E.W.;

25 R.I. (bestaande uit St., 25 Bt. 6 Veld, 25 C. Mr. en drie bataljons, gevormd uit 2 R.I. en 17 R.I.);

26 R.I. (idem, gevormd uit 3 R.I. en 13 R.I.) [27 R.I. (idem, gevormd uit 6 R.I. en 14 R.I.)] 7 R.A. (bestaande uit St. en drie afdelingen, gevormd uit 4 R.V.A. en 7 R.V.A.);
proefbatterij infanteriegeschut van 3.7. Verder behooren tot III D.G. de III Vl. Gr.

(van beperkte samenstelling); 3 C.A.At. (alleen verplegingstroepen); een Det. Aut. T. (voor den aan- en afvoer) en een herstellingsploeg.

Bij de *Roodde Partij*:

St.K.-Lt. B.; Vbd. A.-Lt. B;

E.paw.; C. Mr. (à twee sectiën);

Cav. Co.;

I R.H. (bestaande uit St., 1 (op rijwielen), 2, 3, 4, M.E. en rij. Bt. 6 Veld);

II R.H. (idem, doch zonder 2);

R.W. (bestaande uit St. en drie bataljons);

K.R.A. (bestaande uit St., 1, 3 en 4);

30 R.I. (gevormd uit 8 R.I. en 11 R.I.);

I—4 R.I. (gevormd uit 4 R.I.), gemotoriseerd;

I—2 R.A. (gevormd uit 2 R.V.A.);

Pn. P.A. (zonder pont);

I Vl. Gr. (van beperkte samenstelling);

5 C.A.At. (alleen verplegingstroepen);

een Det. Aut. T. (voor den aan- en afvoer) en een herstellingsploeg.

Bij de infanterie zullen de goederentreinen en levensmiddelenentreinen zijn gemotoriseerd; de infanterie zal marcheeren met de nieuwe (verminderde) bepakking; alle troepen zullen zijn uitgerust met een half stel draagbaar tentmateriaal per man (mede als regenkleeding).

Uitgegaan zal worden van den volgenden *Algemeenen Oorlogstoestand*.

De grens tusschen een *Blauw Westland en Rood Oostland* loopt ongeveer over . . . . Rhenen — Ochten — de Waal tot Rossum — de Maas — de Amer — Het Hollandsch Diep (tot Roodde Vaart) — Zevenbergen — Sprundel (bij Westland) — Zuidwaarts naar de Turfvaart — in Z.W.-richting naar de Nederlandsche Rijksgrens (500 m ten N. van Gp. 234).

Tusschen Blauwland en Roodland bestaat een conflict, als gevolg waarvan Blauw aan Rood een ultimatum heeft gesteld, dat 22 September te 24.00 afloopt. Blauwland heeft verklaard, dat het bij niet inwilliging van zijn eischen zich zal beschouwen als te verkeeren in oorlogstoestand met Roodland.

In beide landen is de mobilisatie en concentratie bevolen.

Ten Z. van de bestaande Nederlandsche Rijksgrens bevindt zich *Zuidland*, dat verklaard heeft, neutraal te zullen blijven.

Blauw concentreert met zijn hoofdkrachten ten N. van de Maas en met één leger in W.-Brabant en op de Zuid-Hollandsche- en Zeeuwsche eilanden.

Rood concentreert met zijn hoofdkrachten N. van de Maas en met één leger in N.-Brabant te Tilburg, 's-Hertogenbosch en omgeving, terwijl zich te Breda e.o. en Hooge Zwaluwe e.o. lichte troepen bevinden.

Aan de Blauw/Roode grens tusschen Zuidland en het Hollandsch Diep bevinden zich zoowel aan Blauwe als aan Roode zijde grenswachten, die bij beide partijen worden gesteund door lichte troepen.

Overigens wordt de grens bij Moerdijk en verder Oostwaarts door troepen van beide partijen bewaakt. Rood voert troepen aan naar Moerdijk, de Roodde Vaart en Breda.

Hoewel omtrent den *bijzonderen oorlogstoestand* van elk der partijen en de aan de Partij Commandanten te verstrekken Legerbevelen uiteraard geen mededeelingen kunnen worden gedaan, is het toch duidelijk, dat de *hoofdactie* zich zal afspelen in het rayon *Breda—Roosendaal—Nispen—Zundert—Breda* ¹⁾.

De aan de „Legeroefening-1936” deelnemende troepen worden op 21 en 22 September in de rayons van uitgang samengetrokken, de oefening vangt aan in den avond van 22 September en eindigt op 24 September in den middag.

Tenslotte zij nog vermeld, dat de Lichte Brigade tevoren gedurende enkele dagen zelfstandig oefent, eveneens in Noord-Brabant en wel in het O. en midden dezer provincie; deze *Lt. B.-oefeningen* beginnen reeds op 17 September. F.

¹⁾ Stafbladen nr. 49 (Bergen op Zoom) O. en nr. 50 (Breda) W.

BERICHTEN VAN PERSONEEL AARD.

Bij de lichte troepen.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Ritmeester Jhr. W. GEVAERTS, van de Rijschool, overgeplaatst bij I R.H. (4e half-regiment) 1 Oct.

Ritmeester I. L. D. BARON SIRTEMA VAN GROVESTINS, van I R.H., overgeplaatst bij de Rijschool, 1 Oct.

Eervol ontslagen.

Ritmeester Jhr. J. G. A. VAN SPENGLER, van I R.H., 1 Sept.

Reserve-ritmeester F. E. EVERWIJN LANGE, van I R.H., 15 Aug.

Vergunning verleend tot verblijf in **Nederlandsch-Indië** aan:

Reserve-eerste-luitenant G. H. THEUNISSEN, van I R.H.

Bij de overige wapens en dienstvakken.

Benoemd.

tot tweede-luitenant, met ingang van 3 Augustus,

bij het wapen der artillerie,

H. HEFFENER, bij 8 R.V.A., W. F. SMIT, bij 1 R.V.A., G. VAN AMSTEL, bij 1 R.V.A., P. C. SNORN, bij 6 R.V.A., C. E. F. SCHNABEL, bij 6 R.V.A., A. E. DUDOK VAN HEEL, bij 7 R.V.A.;

bij het wapen der genie,

Ir. H. A. RODRIGO, bij R.G.Tr., L. LUCASSEN, bij K. P. en T. (*torpedisten*), J. C. HARDEMAN, bij R.G.Tr., H. J. SCHOOLLAND, bij R.G.Tr., M. H. WINTERS, bij R.G.Tr., J. W. PORTIER, bij R.G.Tr., J. HOOFTMAN, bij R.G.Tr., C. J. L. WOLZAK, bij R.G.Tr., H. A. FRANSSEN, bij K. P. en T. (*pontonniërs*), A. W. AUGUSTEIJN, bij R.G.Tr., L. F. G. E. PETERS, bij K. P. en T. (*pontonniërs*);

bij het dienstvak der militaire administratie,

A. L. M. DE KORT, bij R.M.A., M. N. SMEETS, bij 8 R.I., J. C. C. CRENA UITERWIJK, bij 4 R.V.A., W. B. C. VAN DINTER, bij 10 R.I., allen cadet bij de Koninklijke Militaire Academie.

Bevorderd.

tot reserve-majoor voor speciale diensten:

reserve-kapitein voor speciale diensten N. FEENSTRA, van het Vrijw. landst. korps motordienst, 15 Juli.

tot reserve-paardenarts der eerste klasse:

reserve-paardenartsen der tweede klasse P. F. W. GUINEE, 16 Mei; W. HEERE, 28 Aug.; J. C. PETERS, 6 Sept.; A. H. DE BOER, 18 Oct.; Dr. J. GAJENTAAN, 25 Oct. en J. HEEG, 25 Oct.

tot kapitein:

eerste-luitenant W. OUDEMANS, van 20 R.I., 20 Juli.

tot reserve-officier van gezondheid der eerste klasse:

reserve-officieren van gezondheid der tweede klasse A. A. A. VAN BEEK, 6 Aug. en G. J. VAN DER HOEVE, 30 Aug.

tot kapitein, onderscheidenlijk bij 11 R.I., bij K. P. en T. en bij 1 R.I.:

eerste-luitenant L. M. H. HENDRIKSZ, E. J. VAN DER FLIER en P. GEIST, resp. van 11 R.I., het K. P. en T. en 12 R.I., allen 1 Augustus tot kapitein, onderscheidenlijk bij 1 R.V.A., bij 4 R.V.A. en bij den Staf art.,

eerste-luitenant G. J. M. C. VAN NIJNATTEN, H. J. HAMERSLAG en J. K. H. DE ROO VAN ALDERWERELT, resp. van A.P.D., van S.R.O.B.A. en van dien Staf, adjudant van den Inspecteur der artillerie, allen 1 Augustus.

tot majoor bij den Generalen Staf:

kapitein F. M. J. STUVEL, van dien Staf, leeraar bij de Hoogere Krijgsschool, 15 Aug.

tot majoor, onderscheidenlijk bij 4 R.I. en bij 14 R.I.,

kapiteins L. J. MOGGENSTORM en G. GREIDANUS, resp. adjudant van 16 R.I. en adjudant van VI I. Brig., beiden 15 Aug.

tot reserve-majoor:

reserve-kapitein A. F. BORREN, van 21 R.I., 15 Aug.

tot reserve-majoor voor speciale diensten bij het Vrijw. landst. korps motordienst:

reserve-kapitein J. G. J. VAN LOO, van het korps motordienst, 15 Aug.

Overplaatsingen, detacheringen, enz.

Reserve-kapitein W. E. STOOVOGEL, van K.Lu.A., overgeplaatst bij de L.V.A., 15 Juli.
 Kapitein H. W. LENDERINK, van S.R.O.I., overgeplaatst bij 5 R.I., 1 Sept.
 Eerste-luitenant J. H. HEIMEL, van 21 R.I., overgeplaatst bij S.R.O.I. te *Breda*, 6 Juli.
 Majoor G. P. GRANPRE MOLIERE, van Staf art. toegevoegd aan den D.M.L., overgeplaatst bij 3 R.V.A. en bestemd voor de functie van Hoofdinspecteur, 1 Juli.

Kapitein P. L. VAN BOVEN, van R.G.Tr. en gedetacheerd onder de bevelen van den Chef van den Generalen Staf, voor onbepaalden tijd werkzaam gesteld ten bureele van genoemden Chef, 1 Nov.

Eerste-luitenant B. KONING, van 7 R.I. en gedetacheerd onder de bevelen van den Chef van den Generalen Staf, benoemd tot leeraar bij de Koninklijke Militaire Academie en overgeplaatst bij Staf inf., 1 Nov.

Eerste-luitenant H. KROMHOUT, van 21 R.I. en gedetacheerd onder de bevelen van den Hoofdintendant, met ingang van 1 Sept. werkzaam gesteld onder de bevelen van den Directeur der centrale magazijnen van militaire kleeding en vitrusting en in verband daarmede overgeplaatst naar *Amsterdam*, 1 Sept.

Eerste-luitenant A. BARETTA, van 5 R.V.A., eervol ontheven van de functie van adjudant van C.-IV Div. en overgeplaatst bij den Staf der militaire luchtvaart, 17 Aug.

Eerste-luitenant O. J. SIERSEMA, van 4 R.V.A. en gedetacheerd onder de bevelen van den Chef van den Generalen Staf, overgeplaatst bij 5 R.V.A. en werkzaam gesteld ten bureele van C.-IV-Div. 10 Aug.

Majoor P. J. GAILLARD, van 4 R.I., overgeplaatst bij Staf III I.Brig. en bestemd voor de functie van Indeelingsdistrictscommandant te *Groningen*, 8 Aug.

Eerste-luitenant M. H. F. HAKBIJL, van 2 R.I., overgeplaatst bij S.R.O.I. te *Kampen*, 1 Aug.

Kapitein M. P. KOKJE, van 20 R.I. voor den tijd van twee maanden gedetacheerd ten bureele van den Chef van den Generalen Staf, 1 Aug.

Eerste-luitenant J. F. A. KERSJES, van 22 R.I., overgeplaatst bij 3 R.I., 1 Sept.

Kapitein J. F. W. HENDRIKSZ, en eerste-luitenant P. H. STEENHAUER, onderscheidenlijk van 18 R.I. en van 4 R.I., gedetacheerd bij het D.v.D., 1 Juli.

Kapitein K. VAN RIJN, van 2 R.V.A. en gedetacheerd onder de bevelen van den Chef van den Generalen Staf, met ingang van 1 Sept. gedetacheerd bij het D.v.D.

Kapitein N. J. H. M. VAN MIDDENDORP, adjudant van het 1 R.V.A., eervol ontheven uit zijn tegenwoordige betrekking, overgeplaatst bij Staf art. en toegevoegd aan den D.M.L., 3 Aug.

Officier van gezondheid der eerste klasse C. A. F. KUIPERS, overgeplaatst van *Leiden* naar *'s-Gravenhage*.

Officier van gezondheid der tweede klasse M. D. J. VAN DER MEER, overgeplaatst van *'s-Gravenhage* naar *Leiden*.

Reserve-kapitein H. J. VAN DIJK, van 18 R.I., overgeplaatst bij Korps motord., 1 Aug.

Kapitein W. WILDSCHUT, van 1 R.V.A., benoemd tot adjudant van het korps, 3 Aug.

Kapitein C. J. A. VAN DE PUTTE, van 4 R.I., overgeplaatst bij 9 R.I., 8 Aug.

Kapitein P. A. S. DE BOER, van 3 R.I., overgeplaatst bij 4 R.I., 8 Aug.

Kapitein J. G. M. VAN DE PLASSCHE, van den Generalen Staf toegevoegd aan den Chef van dien Staf, in zijn rang en ouderdom van rang overgeplaatst bij het wapen der infanterie en ingedeeld bij 4 R.I., 1 Aug.

Eerste luitenant A. DUITGENIUS, van 4 R.I., overgeplaatst bij 20 R.I., 8 Aug.

Eervol ontslagen.

Reserve-majoor J. J. T. HEIJ, van 20 R.I., 15 Juli,

Majoor H. A. KLOOS, van Staf III I.Brig., 1 Aug.

Reserve-luitenant-kolonel B. W. F. VAN SLOBBE, van Generalen Staf, 1 Aug.

Eerste-luitenant W. HEMMES, van 15 R.I., 1 Sept.

Eerste-luitenant der infanterie R. M. E. F. SEVENSTERN, op non-activiteit, 1 Aug.

Reserve-officier van gezondheid der eerste klasse R. A. HOUWEN, 1 Aug.

In actieven dienst hersteld met ingang van 1 Sept.

Eerste Luitenants der infanterie op nonactiviteit:

P. J. J. JANSSEN, bij 7 R.I.; J. KROON, bij 20 R.I.; C. W. VAN MEURS, bij 1 R.I.; J. J. HASSELBACH, bij 4 R.I.; P. R. WIRIX, bij 12 R.I.; N. VERSTEEG, bij 3 R.I. en W. E. FROGER bij 20 R.I.

Teruggekeerd van detachering bij de troepen in Suriname.

Eerste-luitenant D. BLANKEN, met ingang van 1 Aug., ingedeeld bij 5 R.I.

Overleden.

Majoor J. P. BRASSER, van 6 R.V.A., 2 Augustus 1936 te *Guttannen* (Zwitserland).

NIEUWE REGLEMENTEN EN VOORSCHRIFTEN.**LEIDRAAD VOOR HET IMPROVISEEREN VAN KEUKENVOERTUIGEN.**

Tot het V. Lr. behooren verscheidene onderdeelen, waarbij het organiek daarbij ingedeeld aantal keukenvoertuigen geheel of gedeeltelijk ontbreekt. Reeds geruimen tijd geleden zijn proeven genomen om na te gaan, of het niet mogelijk zoude zijn om in geval van mobilisatie in dit tekort te voorzien door improvisatie. Aanvankelijk werden deze proeven ingezet met behulp van veevoederfornuizen, doch al spoedig bleek dat deze voor dat doel te eenenmale ongeschikt waren, daar deze niet afdoende konden worden gesloten, hetgeen aanleiding gaf tot groot verlies van vloeistof tijdens den rit. Daarna werden proeven voortgezet met de fornuizen SLAVENBURG (zoo genoemd naar den ontwerper, reserve-eerste-luitenant voor speciale diensten G. A. SLAVENBURG) welke waren voorzien van hermetisch af te sluiten kookpotten. Herhaalde proefnemingen wezen uit, dat deze in alle opzichten voor het doel geschikt waren.

Door den Hoofdontendant werden daarop tot den M. v. D. voorstellen gericht om reeds in tijd van vrede een aantal dezer fornuizen aan te schaffen, welke voorstellen door den M. v. D. werden goedgekeurd. In 1935 werd het benodigde aantal van deze fornuizen aangemaakt en in verschillende mobilisatie-centra opgelegd. Deze maatregel maakt het mogelijk, om in geval van mobilisatie snel in het tekort aan keukenvoertuigen te kunnen voorzien.

Doch tevens werd de noodzakelijkheid gevoeld, om den commandanten, die in geval van mobilisatie keukenvoertuigen hebben te improviseren, aanwijzingen te verstrekken nopens afmetingen, gewicht en toebehooren der fornuizen „Slavenburg”, alsmede nopens de bij mobilisatie te treffen maatregelen noodig voor de inrichting van het voertuig.

Dit alles leidde tot de samenstelling van een „LEIDRAAD VOOR HET IMPROVISEEREN VAN KEUKENVOERTUIGEN”, welk boekwerk het den commandanten mogelijk maakt, zich omtrent de inrichting en het gebruik van een te improviseren keukenvoertuig te oriënteren.

NIEUWE UITGAVEN

Achtung! Ostmarkenrundfunk! Polnische Truppen haben heute Nacht die Ostpreussische Grenze überschritten, door HANS NITRAM. 6e Auflage, Verlag *Gerhard Staling*, Oldenburg i. O. Prijs R.M. 1,5.

Niet alleen voor officieren is dit werkje van belang, maar voor allen die, op welke wijze dan ook, eenigerlei verantwoordelijkheid dragen voor onze weermacht en voor de bescherming der burgerbevolking tegen luchtgevaar. Dat het zoo gemakkelijk op Nederlandsche toestanden getransporteerd kan worden is een zeker niet door den schrijver bedoelde toevalligheid.

Op de meest realistische wijze wordt hier een *strategische overvaling* beschreven.

Een zeer sterk gemotoriseerd en gemechaniseerd gedeelte van het Poolsche Leger valt alleronverwachtst in vollen vreedetijd Oost-Pruisen binnen.

Het boekje werd geschreven toen het Duitsche Leger, wat sterkte en materieel betreft, nog geheel en al gebonden was door het tractaat van Versailles. Schr. neemt als uitgangstoestand, dat Deutschland groote binnenlandsche politieke moeilijkheden beleeft door Communistische stakingen en relletjes, de Rijksweër is nog betrouwbaar, de regering weifelend en zwak. Het Duitsche volk wordt verondersteld door partijzucht verdeeld te zijn. Beter basis had de schrijver niet kunnen scheppen voor een strategische overvaling!

Uur voor uur wordt de overvaling beschreven, de omwisseling van losse voor scherpe patronen der z.g. op manoeuvre zijnde troepen, de inlading in vrachtwagens, de nachtelijke overrompeling van de douaneposten door motorrijders en militaire auto's, de raids der pantserwagens. Dat in het zeer geheime plan voorzien is in het verbreken der telefonische en telegrafische verbindingen spreekt vanzelf! De daartoe aangewezen motorrijders hebben gemakkelijk werk met in die buitenprovinciën aan palen hangende draden!

Haast fantastisch klinkt het hoofdstuk van de overvaling van de kazerne van het grens-

garnizoen Mariënwerder (in 20 min per auto van de grens af te bereiken!) Uit één troepenkamer wordt nog weerstand geboden — scherpe patronen zijn niet aanwezig — ook deze mannen moeten wijken — weldra is de geheele kazerne bezet door een compagnie motorrijders, de zes pantserwagens kunnen weer verder.

Hier met meer, daar met minder succes, weten de Poolse troepen de kazernes te overmeesteren — eenige kazernes worden door toevallige omstandigheden nog even te voren gewaarschuwd — hier en daar weet een bataljon bijtijds te vluchten — één overval mislukt zelfs door de activiteit van een Duitschen *luitenant van piket, die een geladen pistool bij zich heeft*.

De beschrijving van den gang van zaken op het stafbureau van den Divisiecommandant te Koningsbergen is zeker niet minder goed, dan die van het optreden der troepen. Hier treft ons de beheerstheid, de zekerheid van handelen, de korthed der bevelen, het overwicht op zijn omgeving van den bevelvoerende opperofficier.

Voor ons van speciaal belang zijn de beschrijvingen van de moeilijkheden, die door de Duitse commando's ondervonden werden ten opzichte van de bevolking. Deze bevolking wordt ons beschreven als zorgeloos, zeer velen hadden in jaren geen militair in hun omgeving gezien — konden nauwelijks de Duitse van de Poolse uniformen onderscheiden — de grensbewoners waren zich van geen gevaar bewust en hadden nog nooit een pantserwagen gezien!

De militaire lezers zullen met spanning het gevecht — dat tot in de kleinste details goed is uitgewerkt — lezen van een compagnie infanterie (170 man) met zware mitrailleurs en twee stukken veldgeschut tegen overmachtige Poolse troepen, voorzien van veel meer geschut en vechtwagens. Deze compagnie moest stand houden tot de andere troepen uit het garnizoen Allenstein volledig hun standplaats hadden kunnen ontruimen.

Hier vecht een kleine minderheid met zeer bescheiden middelen tegen een modern uitgerusten overmachtigen vijand. Maar de compagniescommandant heeft oorlogservaring, de mannen verdedigen eigen bodem, de burgerbevolking, waaronder mannen die van 1914—1918 dienden, padvindders, alles helpt mee, zonder uniform, ongewapend, maar het gaat.

Wij moeten ons beperken, wij moeten er vanaf zien wat meer te vertellen van de lucht-bombardementen op steden, waar de bevolking volkomen ondeskundig is t.o.v. de maatregelen bij luchtgevaar, waar vluchtkelders ontbreken, waar niemand weet hoe te handelen als het blijkt dat gifgas in de huizen dringt.

Door haast alle hoofdstukken heen speurt men het wanhoopsgevoel der Duitse troepen over onvoldoende bewapening en uitrusting te beschikken. Toch beschikte de Divisiecommandant over zijn eigen compagnie pioniers, de infanterie had voertuigen en bespanningen in de kazerne!

Eén hoofdstuk heeft ons teleurgesteld; het beschrijft hoe een Amerikaansch journalist op de meest ruwe en onbeschofte wijze door de Polen behandeld wordt. Dit gedeelte is té sterk anti-Poolsch gekleurd. Jammer voor dit zoo interessante verhaal.

Wij bevelen dit werkje dringend aan, al is het ook geen studieboek. Voor ons is het een ernstige waarschuwing, die misschien juist door den populaireren vorm meer indruk zal maken dan wetenschappelijke vertoogen.

P.

La Guerre de forteresse door Colonel J. RÉBOLD met een voorwoord van Generaal BELHAGUE, uitgegeven in de „Collection de Memoires, études et documents pour servir à l'histoire de la guerre mondiale” door Payot Parijs 1936. Prijs 25 frs. (256 blz. tekst met 15 teekeningen).

De auteur, Zwitsersch officier, die van 1906 tot 1921 chef was van het bureau tot constructie van permanente verdedigingswerken, heeft in het onderhavige werk aan een kritisch onderzoek onderworpen de rol door de permanente verdedigingswerken vervuld gedurende de jaren 1914—1918 op het westelijk oorlogstoooneel (België, Frankrijk, Duitschland), op het oostelijk oorlogstoooneel (Duitsche en Russische permanente-versterkingen) (Oostenrijksche, Russische en Roemeensche versterkingen) op het zuid-front (Oostenrijksche en Italiaansche versterkingen) en in Turkije (strijd om de Dardanellen).

Reeds verschenen er in den loop der na-oorlogse jaren verschillende speciale werken, zooals Deguise: *La défense de la position d'Anvers en 1914* (uitgegeven 1921); Rouquerol: *Le drame de Douaumont* (uitgegeven 1931); Clément-Grandcourt: *Le drame de Maubeuge* (uitgegeven 1935) (te dezer plaatse besproken); Schwalb: *die Verteidigung von Premysl* (uitgegeven 1918); Clément-Grandcourt: *La guerre de forteresse sur le front russe* (uitgegeven 1928). Doch dit is het eerste werk hetwelk, na kritische studie, samenvattende beschouwingen wijdt aan alle permanente, bij het uitbreken van den oorlog reeds bestaande, verdedigingswerken, die gedurende dien oorlog een rol van betekenis hebben vervuld.

Het boek is zóó ingedeeld, dat de auteur eerst behandelt den aard, de ligging, de bewapening van bepaalde verdedigingswerken (b.v. van Luik en Namen) en de hun toegedachte rol in het strategische verdedigingsplan, waarna hij het betreffende operatieplan van den tegenstander ontwikkelt en dan op buitengewoon heldere wijze kortelings de plaats gehad hebbende gebeurtenissen bespreekt om aan het slot van elk hoofdstuk over te gaan tot samenvattende kritische beschouwingen.

Er bestaat een voortdurende wedloop tusschen de offensieve en defensieve bewapeningen, waarbij doorgaans de impuls uitgaat van de zijde der eerste en het vervolgens eenigen tijd duurt voor en aler de techniek de defensieve bewapening heeft weten aan te passen en het voorts nog eenigen tijd duurt voor en aler de nieuw verkregen technische verbeteringen toepassing hebben gevonden.

Een oorlogsschip is, naar aangenomen wordt, na een periode van ongeveer 20 jaren verouderd. Een oorlogsschip van 1830 kan, afgezien van de veroudering van zijn materiaal, thans moeilijk nog een oorlogsschip worden genoemd, omdat het product van de destijdsche techniek door de meer moderne is achterhaald. Zoo is het evenzeer met permanente verdedigingswerken. Permanente versterkingen uit de 17e of 18e eeuw verdienen moeilijk nog den naam van permanente versterkingen, indien men niet door toepassing van moderne technische middelen deze heeft weten aan te passen bij het technisch niveau der aanvalswapenen en het daardoor bepaalde tactisch gebruik. Miskennen hiervan heeft in de oorlogsjaren soms hooge verwachtingen, gesteld in z.g. „permanente verdedigingswerken”, in rook doen opgaan. Ook heeft de ontwikkeling van den grooten oorlog geleerd, dat geheel verouderde vestingen, die met bescheiden middelen tijdig waren verbeterd en voldeden aan redelijk daaraan te stellen eischen, in staat waren weerstand te bieden zelfs aan artillerie van de zwaarste kalibers. Zoo is het geweest met de forten van Verdun.

De versterkingen die, bij het uitbreken van den oorlog, waren geconstrueerd volgens de toen nieuwste gegevens, zijn in het algemeen buiten het oorlogstoonel gebleven, zooals b.v. de Deutsche „Panzerfesten”, óf zij waren nog niet geheel voltooid, zooals de Russische vesting Novoy-Georgiewsk, zoodat daaruit geen conclusies te trekken zijn.

Strategisch hebben de meeste permanente versterkingen, ook die welke niet geheel op de hoogte van tijd waren, zooals b.v. de vestingen aan het Fransche Oostfront, een rol van groote beteekenis vervuld. Zij hebben den tegenstander er toe gebracht zijn opmarsgebied door België te kiezen en het zwaartepunt der Deutsche operaties naar den rechtervleugel te verplaatsen.

Ook de permanente versterkingen van Nederland, als onderdeel der Nieuwe Hollandsche waterlinie zijn strategisch van grooten invloed geweest. Door het bestaan toch van die linie (en mede door de daarvoor te stellen inundatiën), waarop het veldleger zoo noodig kan terugtrekken, wordt voor dat leger, bij conflict met een overmachtigen tegenstander, de kans op vernietiging zeer verminderd. Hierdoor zou de Deutsche legerleiding, indien bij den opmarsch door België ook de wegen over Limburg gebruikt zouden zijn, zeer belangrijke strijdkrachten tot terugdringing van het Nederlandsche veldleger, ten noorden en oosten van de groote rivieren en eventueel tot binnen de Nieuwe Hollandsche waterlinie, hebben moeten aanwenden en belangrijke strijdkrachten tegenover deze linie hebben moeten achterlaten tot binding van de Nederlandsche strijdkrachten en tot keering van een uitval op de Deutsche verbindingslijnen. De Deutsche legerleiding zou daarmede tevens het risico hebben geloopt, dat Engeland belangrijke versterkingen in onze havens zou hebben ontscheept, waardoor de voormelde gevaren zouden zijn vergroot.

In tegenstelling met de ook thans nog wel in buitenlandse literatuur gepubliceerde fabel, dat Duitschland in Augustus 1914 van de over Limburg voerende wegen gebruik heeft gemaakt, geeft de auteur van het onderhavige boekwerk in zijn eerste hoofdstuk een juist inzicht in de motieven der Deutsche legerleiding om de voor haar zoo moeilijke „manoeuvre om Limburg” te volvoeren.

Dr. M. H. H. FRANSSEN.

UIT DE VAKPERS

DE GROOTE ITALIAANSCH E MANOEUVRES IN 1935.]

L t. Kol. TARRADE bespreekt onder den titel „kracht tactiek” de groote Italiaansche manoeuvres in 1935.

De *beginselen* waarop deze tactiek berust zijn als volgt weergegeven.

De eerste slag in den toekomstoorlog zal een plotseling uitgevoerde doorbrekingsslag zijn tegen de permanente versterkingen, die thans in vrijwel ieder land aan de grenzen worden aangebracht. Deze onderneming zal mogelijk zijn door de voortdurende vooruitgang van het luchtwapen en de voortschrijdende mechanisatie. Daarna moet met uiterste snelheid het verkregen succes worden uitgebuit.

In een aantal hoofdstukken behandelt schr. nu achtereenvolgens:

1. *De wil om de beslissing te forceeren.*

Vooropgesteld wordt, dat *alleen* de commandant, die de noodige „verantwoordings-freudigheid” heeft, in staat zal zijn de beslissing te forceeren. De beslissing kan alleen worden afgedwongen, wanneer men het gros van 's vijands legermacht vernietigt en dit is alleen mogelijk indien men manoeuvreert. Beweging is dus de absolute voorwaarde voor de overwinning. Bij de Italiaansche manoeuvres werd dit beginsel volledig doorgevoerd. *Tactiek is manoeuvre en manoeuvre is beweging.* De techniek moet de tactiek dienen. Schr. is het met deze opvattingen geheel eens en ook wij kunnen ze onderschrijven, maar niettemin laat schr. een waarschuwing hooren tegen een overdreven geest van stoutmoedigheid.

Hierbij sluiten wij ons volkomen aan.

Wij zouden dit hoofdstuk ook anders kunnen noemen en wel „het gevaar van losse patronen.”

Reeds meerdere malen mochten wij in onze referaten in de M. S. wijzen op het streven, dat in sommige legers bestaat, naar volledig herstel der manoeuvre in zijn oude glorie, doorgevoerd tot in al de geledingen van de weermacht. Zeer zeker zijn wij geen tegenstanders van de manoeuvre en wij zullen de laatsten zijn, die niet een geest van durf, stoutmoedigheid en initiatief bij *allen* die deel uitmaken van de weermacht, willen aankweken.

Maar laten we bedenken, dat de harde, niet te loochenen werkelijkheid van het gevechtveld is, de *alles vernietigende macht van de automatische infanterie-vuurwapenen.* Ook onze voorschriften stellen zich zeer terecht op dit standpunt (zie pt 23 I.R.—II A.) en de geheele verdediging, zooals die in onze voorschriften is vastgelegd, berust in feite op dit beginsel (zie pt 80 I.R.—II A.).

En toch, het is merkwaardig hoe na iederen oorlog, de waarde van het *vuur* allengs minder wordt aangeslagen. Zeker manoeuvres zijn mooi, actie is altijd goed. Maar . . . losse patronen zijn niet gevaarlijk boven de 10 m, zij doen hun werking nu eenmaal niet gevoelen, en hierin schuilt het gevaar.

Ook kennen wij (gelukkig) de uitwerking zoowel de materiele als de moreele, van den barstenden granaat niet. En toch, ondanks alle theorie, die in dit geval volkomen opgebouwd is op de practijk, zijn er altijd nog bepaalde stroomingen, die de beweging „à outrance” willen doorvoeren. Bij de manoeuvres in September j.l. in ons land konden wij nog waarnemen, hoe gesloten eenheden, zoowel te paard als te voet, tegen mitrailleurs stormden.

Zeker, nogmaals, het doet goed aan, wanneer commandanten hun manschappen tot groote actie en geestdrift weten op te wekken. Maar laat het dan een weloverwogen actie zijn, want wij kunnen het niet vaak en hard genoeg zeggen, *dergelijk optreden is in werkelijkheid in feite moorddadig. Stormen tegen ongeschokte mitrailleurs is zelfvernietiging!!!*

Wij zijn lang geen onverdeelde bewonderaar van de „tactiek” om eerst een stelling volkomen murw te schieten en er dan voorzichtig binnen te dringen. Ook wij passen bij de beoefening van „l'art militaire” de beweging zoodanig toe, dat wij den vijand

daar treffen, waar hij het niet verwacht. Daar komt de beweging ten volle tot zijn recht. Daartoe is beweging, voor, tijdens en na den slag noodig. Maar indien dit om welke reden dan ook niet mogelijk is, dan zullen we ons er voor moeten behoeden om een stelling te gaan bestormen, die niet van te voren „stormrijp” is gemaakt.

2. Het artillerievuur.

Het artillerievuur heeft meer uitwerking, naarmate het meer *geconcentreerd* is. Daartoe moet het vuur dus beweeglijk zijn. Maar het ongeluk wil, dat deze beweeglijkheid zoodanige ingewikkelde handelingen vereischt, (verbinding infanterie—artillerie, verbinding waarnemer—afdeeling, de waarneming zelve) dat het tempo van vooruitgang er ernstig door wordt geremd, ja zelfs de vooruitgang vaak wordt belemmerd, want er is nog geen infanterie, die *door* het eigen artillerievuur voorwaarts gaat ¹⁾. Het is in den modernen oorlog een onmogelijkheid, dat de Infanterie zich met haar *eigen* middelen een blijvend vooruitgang kan verzekeren. Onvermijdelijk zal de Infanterie hiertoe den steun noodig hebben van de artillerie (Ook onze voorschriften stellen zich op dit standpunt, zie pt. 27, 34, 38 I.R.—II A).

Het nadeel van deze hulp is, dat, indien zich tijdens de voorbereiding van het gevraagde artillerievuur, de kans voordoet, om de beweging te hervatten, het benutten daarvan in de meeste gevallen niet meer mogelijk is, daar men dan gevaar loopt in het zelf aangevraagde artillerievuur te komen.

Wenscht men de „beweging” alle mogelijkheden te geven, die zich kunnen voordoen, dan zal men, aldus schr., het dikwijls zonder een maximum aan vuursteun moeten doen en dat is mogelijk, omdat „de bewapening der hedendaagsche Infanterie haar in staat stelt veel bewegelijker op te treden dan tot voor kort het geval was”. De fronten zullen niet meer stabiel zijn, maar voortdurend schommelen en de D.A. zal de gelegenheid niet vinden om doorslaggevend op te treden. Men zal veel meer hebben aan artillerie, ingedeeld bij de regimenten, die daardoor in veel nauwer contact staat met de Infanterie en *in veel korteren tijd*, in feite de beslissende factor voor elke overwinning, de gevraagde steun kan verlenen.

De vuurconcentraties blijven slechts regel voor de D.G.A. ter bestrijding van vijandelijke artillerie en voor vuren op grooten afstand, ten einde 's vijands aan- en afvoer, legering, opmarsch van reserves enz. te bemoeilijken (onze storende en verontrustende vuren). De D.An. zullen zich dus gaan oplossen in meerdere kleine eenheden, die gevraagde steun sneller zullen kunnen geven, al zal die steun dan niet zoo krachtig zijn. Mogen wij kortheidshalve, voor wat betreft de D.A. verwijzen naar pt. 38 t/m 53 I.R.—II A, 346, 358 I.R.—II B, waaruit blijkt, dat onze reglementen zich in beginsel en o.i. terecht, op het standpunt der *vuurconcentraties* stellen. Maar daarnaast wordt zeer zeker, in bijzondere gevallen, het losmaken van batterijen, ja zelfs van afdeelingen uit D.A. verband onder het oog gezien (zie pt. 43 I.R.—II A).

Wij teekenen hier nog bij aan, dat bij het stellen van artillerie onder bevelen van een R.C. der Infanterie, de grootste moeilijkheid, de verbinding Infanterie—Artillerie, dezelfde blijft.

¹⁾ Hoewel uitzondering, moge ik hier aanteekenen, dat de eerste Duitsche aanvalstroepen tijdens den slag bij Verdun, het fort Douaumont bestormden, terwijl het fort nog beschoten werd door de 42 cm.

3. De voorhoeden.

De naderingsmarsch verloopt in nagenoeg alle gevallen volgens een uniforme regeling. Het gevolg van de *methodische* ontplooiing is, uiterst langzame vooruitgang. Aldus handelend schakelt men in deze phase van den strijd de verrassing en de manoeuvre nagenoeg uit en dat juist in een phase, waarin stoutmoedigheid en persoonlijk inzicht zoo veel kunnen bereiken.

Ondanks het feit, dat men tegenwoordig over de „motor” beschikt, is de afstand van hoofdmacht tot voorhoede nog steeds 2 à 3 km, waardoor iedere manoeuvre der hoofdmacht, elken plotselingen inzet van krachten op gunstige frontgedeelten uitgesloten is. In den motor heeft men nu echter juist het middel om dit *wel* te bereiken.

De taak van de voorhoede is, den vijand op te zoeken en in een serie van gevechten den Commandant van een groote eenheid de gegevens verschaffen, waar hij zijn gros kan inzetten voor het doen van een beslissenden slag. De voorhoede kan veilig op grooten afstand van de hoofdmacht opereeren, want de *afstootende kracht van de moderne wapenen* is zoo groot, dat de voorhoede niet bevreesd behoeft te zijn voor een partiëlen nederlaag. En dan is de motor er om, indien het noodig mocht blijken, de voorhoede snel den noodigen steun te verschaffen. Zodoende zullen de Commandanten der groote eenheden met hun hoofdmachten veel meer kunnen manoeuvreeren dan vroeger. Waar de vijand waarschijnlijk eveneens zoo zal optreden, zal de besluitvaardige en stoutmoedige commandant alle voordeelen aan zijn zijde hebben.

Het valt op, dat schr. nu eens de Infanterie „dank zij haar moderne bewapening”, in staat acht om z.n. alléén terrein te winnen (zie onder pt. 2), dan weer de afstootende kracht der automatische infanterie-vuurwapenen op den voorgrond plaatst. Voorloopig houden wij het op het laatste, t.a.v. niet-gepantserde strijdkrachten, waar schr. echter in dit hoofdstuk *niet* over spreekt. Bovendien kan de Commandant bij een afstand van 2—3 km tusschen voorhoede en hoofdmacht *nog* voldoende manoeuvreeren, daar een hoofdmacht ook diepte, en veelal zelfs een zeer groote, heeft. Voorts achten wij het vervoeren van troepen per auto, overdag, tot dicht bij het gevechtsterrein, uitgesloten.

4. De commandoposten.

In den bewegingsoorlog moeten de commandoposten *geen* bureaux zijn, zooals zij dit in den stellingoorlog waren. Zoo eenigszins mogelijk moet het persoonlijk contact op den voorgrond staan, terwijl veelvuldig van officieren-inlichters gebruik moet worden gemaakt.

5. Autotransporten.

De groote transporten hebben bewezen, dat men meer heeft aan kleine vrachtauto's dan aan de groote zware lastauto's. Weliswaar kan men in het laatste geval volstaan met een kleiner aantal, maar bij uitvallen van enkele wagens is men dan een belangrijk deel van den troep voorloopig kwijt en, wat nog van grooter belang is, de zware auto's vernielen de wegen zoo volkomen, dat er nagenoeg geen herstellen meer aan is en ten slotte kan de kleine vrachtauto van een belangrijk grooter aantal wegen gebruik maken.

6. Vliegtuigen.

In de moderne oorlogvoering is een van de belangrijkste taken van het vliegtuig het aanvallen van 's vijands verbindingen. Verder moeten de groote eenheden de beschikking hebben over jachtvliegtuigen om 's vijands luchtactie direct tegen te kunnen gaan.

Het geheel vormt een artikel, dat de bestudeering ten volle waard is, maar waarbij men, indachtig aan de Nederlandsche organisatie en bewapening, de verschillende conclusies met de noodige reserve moet beoordeelen.

Revue d'Infanterie, December 1935.

B. K.

MUNITIEVERBRUIK IN OORLOGSTIJD.

Blijkens een mededeeling in onderstaand blad, ontleend aan K r a s s n a j a S w j e s d a van 17. 10. 1935 wordt bij de Poolsche industriële oorlogsvoorbereiding gerekend met het volgende gemiddelde verbruik aan projectielen per oorlogsdag.

Geweer 5, lt. mitr. 60, zw. mitr. 180, licht geschut 25, zwaar geschut 10.

Militär Wochenblatt, 11 Nov. 1935.

C.

ERVARINGEN MET VEW. EN PAW. AFWEER BIJ DE DUITSCHE MANOEUVRES 1935.

Bij de Duitse manoeuvres 1935 werden voor het eerst ervaringen opgedaan met de per regiment infanterie ingedeelde gemotoriseerde compagnie vew. afweergeschut (zie *De Militaire Spectator* 1936, April nr.). Een als hulpleider bij deze manoeuvres ingedeeld officier deelt hieromtrent het volgende mede.

Eerste geval. Opmarsch van een marschgroep, waarbij een regiment infanterie, over 40—50 km. Gedurende den geheelen opmarsch werden de troepen lastig gevallen door paw. patrouilles. Tijdens den marsch en gedurende de rusten werd de colonne beschermd door de beweeglijk optredende gemotoriseerde vew. afweer-compagnie onder leiding van den C. C. Deze reed in een snel auto'tje rond, kleefde niet aan den Marschgroeps C., gaf telkens korte aanwijzingen voor het echelonsgewijze van stelling veranderen en liet zulks niet aan de St. Cn. over. Hij was de zelfstandige dirigent van den paw. afweer tijdens den marsch. *Resultaat:* vew. afweer geschut bijna steeds op tijd; zes pogingen van de paw. om onbeschoten de colonne te bereiken mislukten. *Voordeel verbonden aan de motorisatie* bleek: het geschut behoeft niet van huis uit op een min of meer schematische manier over de colonne te worden verdeeld, doch kan, vrij van elk schema, worden gebruikt waar zulks noodig blijkt.

Tweede geval. Tijdens de groote rust brak plotseling een paw. door. Wel werd de wagen beschoten door een vew. afweer kanon, doch — er was geen hulpleider aanwezig — de paw. reed door. Wat deed de wagen? Wild schietend rijden langs de in keurige marschdiscipline rechts van den weg halt houdende colonne. Wat deden de troepen? Met open mond, verlamd van schrik toekijken tot de wagen was ontkomen, daarna verwijten van de onder Cn. aan het treinpersoneel: „Waarom hebben jullie niet . . . . Jullie hebben toch geleerd . . . .”

Hetzelfde geval ¼ uur later. De doorgebroken paw. kwam geen 20 m ver. Toen stonden voor en achter hem alle voertuigen dwars op den weg. De paw. zat als een muis in den val. *Conclusie:* zelfs de beste afweer kan niet feilloos zijn, de alsdan te nemen maatregelen moeten den troep in merg en bloed zijn overgegaan, theoretiseeren hierover helpt niet, de man moet het beleven, dergelijke situaties moeten tijdens de eerste opleiding herhaaldelijk worden geschapen.

Derde geval. Infanterie heeft zich in den aanval vooruitgewerkt tot een paar honderd meter van den vijand. Het terrein is vrij open en slechts flauw golvend. Het paw. afweergeschut is zoo dicht mogelijk achter de inf. gebleven, doch moest op omstreeks 1200 m van den vijand in een boschrand in stelling blijven staan. Verder volgen was onmogelijk. Op dit oogenblik breken zes vew. uit de vijandelijke stelling. Zij rollen de aanvalsinfanterie als het ware op, overstelpen de tirailleurs, die zich, als schuwe konijntjes, tevergeefs trachten te dekken, met mitr. vuur. Tenslotte naderen zij het vew. afweergeschut. Twee stukken krijgen trefkans en vuren 7 projectielen af, waarvan, volgens den aanwezigen hulpleider, 5 treffers. Een uitstekend resultaat dus, doch niet te min was de aanvalskracht op dit punt door de vew. gebroken. *Conclusie:* de infanterie heeft voor dergelijke omstandigheden behoefte aan een zelfverdedigingsmiddel, dat tot omstreeks 200 m voldoende uitwerking heeft.

Militär Wochenblatt, 18 Jan. 1936.

C.

TOEKOMSTIGE CAVALERIE.

Het verdient aandacht in een tijd, waarin het Duitse leger zich in reorganisatie bevindt, aldaar te hooren pleiten voor een vrijwel geheel gemechaniseerde en gemotoriseerde cavalerie („verkräftet und verlastet” zooals de Duitschers zeggen). Dezelfde richting dus, die men ook in Engeland is ingeslagen.

Schr. gaat daarbij van de stelling uit, dat, nu de infanterie met steun der artillerie niet meer bij machte is — zelfs niet met haar sinds 1914 zoo versterkte vuurorganen — den aanval door te zetten tot de vernietiging der vijandelijke strijdmacht, een moderne slagruiterij noodig is om „den Nahkampf schnell und tief in den Feind zu tragen”.

Cavalerie met motor, in de lucht zoowel als op den grond, heeft in de ideeën van dezen schr. dezelfde taak behouden, die zij altijd heeft gehad: verkennen, het gevecht tegen ver verwijderde doelen, ingrijpen in den slag en vervolging.

Gewaarschuwd wordt tegen de radicale theorieën van FULLER en DOUHET. Nauwe samenwerking en nauw verband van het leger, geen vroegtijdige uitputting als in 1914.

Schr. pleit voor het toepassen van moderne denkbeelden op oude, beproefde strijdwij-

zen en wijst dan ook terecht op de historische voorbeelden van ROSZBACH, ULM, JENA en SEDAN.

De oude onderscheiding in *huzaren*, *dragonders* en *kurassiers* wordt ook hier weer gemaakt. De eersten vormen gemotoriseerde gepantserde divisies en luchtstrijdkrachten voor strategische doeleinden. De dragonders worden gebruikt als divisie-cavalerie met gemechaniseerde eenheden voor den aanval, terwijl voor de nabijverkenning van de infanterie-divisies cavalerie te paard in terreinen, die voor motorische beweegkracht ongunstig zijn, noodig blijft. De derde categorie, de kurassiers, vormen dan de „schlachten onderscheidende Nahkampwaffe”, georganiseerd in pantservedbanden.

Deutsche Wehr. 12-3-'36.

P.

DE ORGANISATIE VAN HET REGIMENT CAVALERIE.

Geen bestaande leger-organisatie is zoozeer onderhevig aan voorstellen tot wijziging als juist die van een ruiteregiment. Wij laten hierbij de voorstellen tot algeheele motorisatie en/of mechanisatie nog buiten beschouwing. Thans ligt weer een voorstel voor ons, waarvan de grondgedachte is: versterking der vuurkracht. Het eerste wat hierbij opvalt is de wensch zware mitrailleurs organiek bij de eskadrons in te deelen.

Schr. wil verder deze zw. mitrs. vervoeren op lichte, door twee paarden getrokken wagentjes, gereden van den bok. Deze wagentjes moeten dan zijn voorzien van raden met rubberbanden, loopende op kogellagers. Hoewel wij aan de Nederlandsche vervoerwijze op pakpaarden de voorkeur geven, zou dit voorstel nog niet zoo verwerpelijk zijn, ware het niet dat Schr. inplaats van 9 lt. mitrs. 6 lt. mitrs. en 8 zw. mitrs. vraagt. Dat hiermede een ingrijpende wijziging in het tactisch gebruik van het eskadron gepaard moet gaan, is Schr. blijkbaar ontgaan. Wij vermoeden dat dit zijn oorzaak vindt in het feit dat de Deutsche Cavalerie tot voor korten tijd de zw. mitr. tactisch als lt. mitr. gebruikte. Nog veel minder kunnen wij ons vereenigen met het plan van den Schr. om het eskadron te doen bestaan uit twee pelotons met elk 3 lt. mitrs. en één peloton (Zug) van 4 sectiën (Gruppen) à 2 zw. mitrs. In dit plan is het eskadron zw. mitrs. van het Regiment natuurlijk overbodig geworden. Schr. stelt dan ook voor dit eskadron te bewapenen met „überschwere” mitrailleurs, kaliber 2—2,5 cm met pantsermunitie en een granaat („Sprenggranate”); aantal mitrs. 12.

Dan acht Schr. bovendien een „Geschüttschwadron” noodig met 4 mortieren en 6 stukken anti-tank geschut (eveneens met twee soorten munitie).

Ten slotte behoort nog tot de voorgestelde organisatie het „stafeskadron” met commandogroep, verbindingsafdeeling, pioniergroep, geneeskundige en veterinaire groep. Dat de commandogroep uit drie ruitergroepen moet bestaan is naar onze meening nog het meest sympathieke van het geheele voorstel daar de R. C. dan nimmer de eskadrons behoeft aan te spreken voor ordonnansen, bijzondere patrouilles e.d.

Schr. denkt zich de gevechtstrein ook geheel samengesteld uit lichte, met paarden gespannen voertuigen.

Opvallend is het dat geen enkele pantserwagen wordt voorgesteld.

Deutsche Wehr. 28 Mei 1936.

P.

MITRAILLEURS TEGEN VECHTWAGENS

Het standpunt van onze voorschriften t.a.v. de bestrijding van vew. met infanteriemunitie is neergelegd in *I.R. II A* p. 35: „Met infanteriemunitie kan slechts uitwerking worden verkregen door tegen de kijdsleuven te vuren; de vloeibaar geworden looden projectielkern dringt dan in sommige gevallen in den wagen en stelt de vijandelijke bedieningsmanschappen buiten gevecht”.

Verschillende schrijvers achten daarentegen het vuren met geweren en mitrs. op tanks zonder het minste nut (zie *Wetenschappelijk Jaarbericht* 1935, blz. 44 en 45).

Een voor ons bemoedigend geluid ter zake laat Ir. WIM BRANDT hooren op grond van zijn ervaringen als C. van een afdeeling vew. van het Boliviaansche leger in den Chaco-oorlog. Het materieel bestond uit kleine Carden-Loyd tanks (onze rups-paw.) en fonkelnieuwe 7 ton Vickers wagens.

Omtrent de tegen laatstgenoemde wagens met mitr. vuur verkregen uitwerking zegt Schr.: „Das starke M.G. = Feuer führte in allen Tanks zu Verlusten durch Scharten-treffer, ausserdem war es eine sehr unangenehme Nervenbelastung” en t.a.p. „Die Verluste waren hoch, nach den ersten Gefechten war kaum noch ein Unverwundeter

unter den Kampfbesetzungen; allerdings waren die Verwundungen meist leichter Art durch Blei- und Stahlsplitter von Schartentreffern".

Hieruit volgt, dat, al mogen er vew. zijn waartegen mitr. vuur volkomen onmachtig is, wij toch evenzoo wagens tegenover ons kunnen krijgen waaartegen met dit vuur uitwerking van beteekenis kan worden verkregen.

Militär Wochenblatt, 18 Maart 1936.

C.

DE SAMENWERKING TUSSCHEN INFANTERIE EN VECHTWAGENS.

Konden in den wereldoorlog vechtwagens nog succes boeken, alleen al door den moreelen indruk van hun verschijning op het gevechtsveld, nu alle groote legers over deze strijdmiddelen beschikken en bovendien de afweer overal krachtig ter hand wordt genomen, zullen de vechtwagens, *veel* meer dan in den wereldoorlog het geval was, *actief* aan den strijd moeten deelnemen. Zij zullen de bediening der goed gemaskeerde en bij hun nadering, zoo dit maar eenigszins mogelijk is, verstommende vijandelijke automatische wapenen *met hun vuur* moeten vernietigen. Daarbij doet zich het groote bezwaar gevoelen, dat de vechtwagen „bijziende" is.

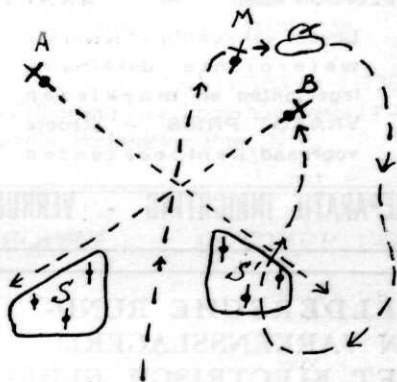
Luitenant M. behandelt nu, aan de hand van eenige voorbeelden uit de practijk van het manoeuvreveld, hoe vijandelijke weerstandskernen, die den voortgang van de aanvallende infanterie beletten en die *niet* door de vechtwagens zijn ontdekt, door de infanterie aan de vechtwagens worden kenbaar gemaakt.

De vechtwagen *V* ageert op ± 300 m vóór de eigen infanterie en heeft een vijandelijk mitrailleur-nest (*M*) buiten gevecht gesteld. Het mitrailleur-nest *A* belet evenwel den vooruitgang van de sectie *S*¹, terwijl de mitrailleur *B* het oprukken van de sectie *S* onmogelijk maakt.

Zoodra de vechtwagen *V* geen doelen meer ontdekt, keert hij terug achter de eigen voorste troepen, hetgeen in zoo'n geval steeds moet geschieden, daar de vechtwagen anders doelloos zou rondrijden met groote kans op vernietiging. Nu wijst de *C.* van sectie *S*¹ den Vechtwagen *C.* het vij. mitrailleur-nest *B*, waarna de vechtwagen zijn taak opnieuw kan gaan vervullen. Voor deze methode is echter noodig een gedekte opstelling van de vechtwagen om mondeling contact tusschen bedoelde *Cn.* mogelijk te maken. Veelal is dit echter niet mogelijk. Men meent voor dit geval een andere methode te hebben gevonden in de *geweer-rookgranaat met gekleurden rook*, waarmede de sectie derhalve moet worden uitgerust. In de practijk heeft de *gele rook*, die ook wij kennen als seinmiddel, het beste voldaan.

Past men dit middel toe in het geval geschetst in bijgaande figuur, dan wordt *B* door sectie *S*¹ met rookgranaten aangeduid en de vechtwagen *V* kan deze weerstandskern aanvallen. Bemerkt de vechtwagen de rookgranaten echter niet, dan zal de eerstbedoelde methode alsnog moeten worden gevolgd, wat echter tijdverlies medebrenkt.

Is de afstand tusschen de eigen infanterie en een vijandelijke weerstandskern te groot, om met geweergrenaten te worden overbrugd, dan wordt de weg er heen met de geweer-rookgranaten gejalonneerd.

Revue d'infanterie, Januari 1936.

B. K.